

Вінницький національний технічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет менеджменту та інформаційної безпеки

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

УПРАВЛІННЯ ПІДВИЩЕННЯМ РІВНЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА (на прикладі приватного акціонерного товариства «Могилів-Подільський машинобудівний завод»)

08-43.МКР.008.00.108.ТЧ

Виконав: студент 2 курсу,
групи МФКД-20м
спеціальності 073 – Менеджмент
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

_____ Сініок В. О.

(прізвище та ініціали)

Керівник: д.е.н., професор, зав каф. ФІМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

_____ Зянько В. В.

(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2021 р.

Опонент: к.е.н., доцент каф. ЕПВМ
(наук. ступінь, вч. звання, назва кафедри)

_____ Нікіфорова Л. О.

(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2021 р.

Допущено до захисту

Завідувач кафедри ФІМ

_____ д.е.н., проф. Зянько В. В.

(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2021 р.

Вінниця ВНТУ – 2021 рік

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Рівень вищої освіти II-й (магістерський)
Галузь знань – Управління та адміністрування
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., професор Зянько В. В.

«28» серпня 2021 р.

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Сініоку Владиславу Олександровичу
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: Управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Могилів-Подільський машинобудівний завод»)

Керівник роботи Зянько Віталій Володимирович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджено наказом ВНТУ від «24» вересня 2021 року № 277.

2. Строк подання студентом проекту (роботи): 08 грудня 2021 року

3. Вхідні дані до роботи: Дмитрук В. О., Максимець Ю. В. Сутність категорії “капітал підприємства” відповідно до сучасних досліджень в цій сфері. Ефективна економіка. 2020. №5; Ковальова О. М. Обґрунтування теоретичних засад управління структурою капіталу підприємства. Бізнес Інформ. 2019. №12. С. 14–20; Дорош Н. І., Сніжко В. В. Облік власного капіталу в контексті національних та міжнародних стандартів. Молодий вчений. 2019. № 2. С. 606–610; Мулик Т.О. Відображення інформації про власний капітал у звітності господарюючих суб'єктів. Агросвіт. 2020. № 19-20. С. 51-60; Neves M.E., Serrasqueiro Z., Dias A., Hermano C. Capital structure decisions in a period of economic intervention: Empirical evidence of Portuguese companies with panel data. International Journal of Accounting & Information Management. 2020. Vol. 28 No. 3, pp. 465-495; Lim S., Macias A., Moeller Th. Intangible assets and capital structure. Journal of Banking & Finance. 2020. Vol. 118.

4. Зміст текстової частини:

У розділі 1 дослідити економічну сутність, структуру та функції власного капіталу підприємства, зміст управління власним капіталом акціонерного товариства та виявити чинники впливу на підвищення рівня його

рентабельності, розглянути методичні підходи до аналізу ефективності формування, використання власного капіталу та оцінювання показників його рентабельності.

У розділі 2 проаналізувати фінансовий стан та показники рентабельності власного капіталу ПрАТ «Могилів-подільський машинобудівний завод».

У розділі 3 Обґрунтувати план заходів з оптимізації системи управління рівнем рентабельності власного капіталу підприємства та намітити шляхи удосконалення організаційної структури управління машинобудівними підприємствами.

Перелік ілюстративного матеріалу: Таблиці: Таблиця 1.1 – Джерела формування власного капіталу підприємства; Таблиця 1.2 – Показники оцінювання рівня ефективності (рентабельності) використання власного капіталу підприємства; Таблиця 2.1 – Основні конкуренти ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» на ринку України; Таблиця 2.2 – Основні Абсолютні показники господарської діяльності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»; Таблиця 2.3 – Динаміка витрат ПрАТ; Таблиця 2.4 – Активи бухгалтерського балансу ПрАТ; Таблиця 2.5 – Вартість основних засобів ПрАТ; Таблиця 2.6 – Статті пасиву бухгалтерського балансу ПрАТ; Таблиця 2.7 – Основні засоби, активи та оборотні активи ПрАТ; Таблиця 2.8 – Дані для розрахунку коефіцієнтів рентабельності ПрАТ; Таблиця 2.9 – Додаткові дані для розрахунку фінансових коефіцієнтів; Таблиця 2.10 – Дані для розрахунку коефіцієнтів ефективності використання власного капіталу ПрАТ; Таблиця 2.11 – Коефіцієнти, що характеризують рівень ефективності (рентабельності) використання власного капіталу ПрАТ; Таблиця 3.1 – План заходів з розробки та впровадження системи управління підвищенням ефективності використання власного капіталу на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод».

Рисунки: Рисунок 1.1 – Структура власного капіталу підприємства; Рисунок 1.2 – Схема оптимізації власного капіталу підприємства; Рисунок 1.3 – Причини, які визначають доцільність ефективного управління власним капіталом підприємства; Рисунок 1.4 – Укрупнений алгоритм побудови системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства; Рисунок 2.1 – Динаміка чистого доходу та собівартості реалізованої продукції на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»; Рисунок 2.2 – Динаміка показників прибутку ПрАТ; Рисунок 2.3 – Динаміка собівартості реалізованої продукції та матеріальних витрат за 3 роки на ПрАТ; Рисунок 2.4 – Динаміка витрат на оплату праці, амортизаційних відрахувань, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат у ПрАТ; Рисунок 2.5 – Динаміка зміни деяких основних статей активу бухгалтерського балансу у ПрАТ; Рисунок 2.6 – Динаміка основних статей пасиву бухгалтерського балансу ПрАТ; Рисунок 2.7 – Динаміка коефіцієнтів оборотності на ПрАТ; Рисунок 2.8 – Динаміка показників рентабельності ПрАТ; Рисунок 2.9 – Фінансові коефіцієнти ПрАТ; Рисунок 3.1 – Удосконалена організаційна структура управління ПрАТ.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	доцент кафедри ФІМ Ткачук Л.М.	29.09.2021 р.	29.09.2021 р.

7. Дата видачі завдання «31» серпня 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	червень-вересень	<i>виконано</i>
Виконання теоретичної частини МКР. Перший рубіжний контроль виконання МКР (1-й розділ МКР)	ІІІ декада жовтня	<i>виконано</i>
Виконання аналітичної частини МКР. Другий рубіжний контроль виконання МКР (2-й розділ МКР)	ІІ декада листопада	<i>виконано</i>
Розробка рекомендацій та пропозицій. Третій рубіжний контроль виконання МКР (3-й розділ МКР)	І декада грудня	<i>виконано</i>
Перевірка МКР на плагіат. Попередній захист МКР	ІІ декада грудня	<i>виконано</i>
Рецензування МКР	ІІ декада грудня	<i>виконано</i>
Захист МКР	ІІІ декада грудня (за графіком)	<i>виконано</i>

Студент

_____ Сініок В. О.
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____ Зянько В. В.
(підпис) (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

УДК 657.212:336.27

Сініок В. О. Управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Могилів-Подільський машинобудівний завод»). Магістерська кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 – Менеджмент, освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2021. 108 с. На укр. мові. Бібліогр. 37 назв; рис. 14; табл. 14.

У магістерській кваліфікаційній роботі запропоновано заходи з шляхів підвищення ефективності управління рівнем рентабельності власного капіталу, щодо підвищення ефективності управління рівнем рентабельності власного капіталу та вдосконалення організаційної структури управління машинобудівного підприємства доведені до рівня конкретних пропозицій, що дозволить їх використати на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» та на інших машинобудівних підприємствах. У теоретичній частині роботи досліджено економічну сутність, структуру та функції власного капіталу підприємства, зміст управління власним капіталом акціонерного товариства та виявлено чинники впливу на підвищення рівня його рентабельності, розглянуто методичні підходи до аналізу ефективності формування, використання власного капіталу та оцінювання показників його рентабельності. В аналітичній частині роботи здійснено аналіз фінансового стану та показників рентабельності власного капіталу ПрАТ «Могилів-подільський машинобудівний завод». У прикладній частині роботи обґрунтовано заходи з оптимізації системи управління рівнем рентабельності власного капіталу підприємства та намічено шляхи удосконалення організаційної структури управління машинобудівними підприємствами.

Ключові слова: ефективність, капітал, власний капітал, прибуток, рентабельність, управління.

ABSTRACT

Siniok V. A. Management of increasing the level of profitability of the company's equity capital (on the example of the private joint-stock company "Mogilev-Podolsk Machine Building Plant"). Master's qualification work in specialty 073 - management, educational program - management of financial and credit activities. Vinnytsia: VNTU, 2021.108 p. In ukr. language. Bibliography 37 titles; rice. 14; tab. 14.

In the master's qualification work, measures are proposed to improve the efficiency of managing the level of return on equity. to improve the efficiency of management of the level of profitability of equity capital and improve the organizational structure of management of a machine-building enterprise were brought to the level of specific proposals, which will allow them to be used at PJSC "Mogilev-Podolsk Machine-Building Plant" and other machine-building enterprises. In the theoretical part of the work, the economic essence, structure and functions of the company's equity capital, the content of equity capital management of a joint-stock company and the factors of influence on increasing the level of its profitability are investigated, methodological approaches to the analysis of the effectiveness of the formation, use of equity capital and the assessment of indicators of its profitability are considered. In the analytical part of the work, the analysis of the financial condition and indicators of profitability of equity capital of PJSC "Mogilev-Podolsk Machine-Building Plant" was carried out. In the applied part of the work, measures are justified to optimize the management system for the level of profitability of the company's equity capital and ways of improving the organizational structure of management of machine-building enterprises are outlined.

Key words: efficiency, capital, equity, profit, profitability, management.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА	12
1.1 Економічна сутність власного капіталу підприємства, його структура та функції	12
1.2 Зміст управління власним капіталом акціонерного товариства та чинники впливу на підвищенням рівня його рентабельності	20
1.3 Методичні підходи до аналізу ефективності формування, використання власного капіталу та оцінювання показників його рентабельності	29
Висновок до першого розділу	39
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПрАТ «МОГИЛІВ-ПОДІЛЬСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД	42
2.1 Економіко-організаційна характеристика ПрАТ «Могилів- Подільський машинобудівний завод»	42
2.2 Аналіз основних показників фінансово-економічної діяльності заводу	45
2.3 Діагностика рівня рентабельності власного капіталу заводу	66
Висновки до другого розділу	70
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РІВНЕМ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ	72
3.1 Обґрунтування плану заходів з оптимізації системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства	72
3.2 Шляхи удосконалення організаційної структури управління машинобудівним підприємством	77
Висновки до третього розділу	79
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
Додаток А (обов'язковий) Технічне завдання	89
Додаток Б (обов'язковий) Протокол перевірки навчальної (кваліфікаційної) роботи	92

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах розвитку ринкових відносин власний капітал є одним з ключових інвестиційних показників, адже він найкраще характеризує ефективність та результативність фінансово-економічної діяльності підприємства. Крім того, обсяг власного капіталу відіграє велике значення при ухваленні рішень при плануванні, складанні кошторисів, оцінюванні та контролі господарської діяльності підприємства. Власний капітал – це показник, який комплексно характеризує результативність діяльності підприємства, тому за його допомогою можна лише оцінити ефективність управління не рівнем рентабельності капіталу, але й загалом розглядати власний капітал як один з основних критеріїв визначення якості управління підприємством загалом.

Дослідженню питань, пов'язаних із підвищенням ефективності формування та використання власного капіталу підприємства присвячені праці таких вітчизняних економістів, як Дмитрук В. О., Максимець Ю. В., Ковальова О. М., Дорош Н. І., Сніжко В. В., Мулик Т.О. та ін. Окремі аспекти цієї багатогранної проблеми досліджуються також західними економістами: Serrasqueiro Z., Dias A., Hermano C., Lim S., Macias A. та ін. Однак, незважаючи на значну кількість досліджень з цієї тематики, питання формування та ефективного використання власного капіталу підприємства потребують подальшого всебічного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Магістерська кваліфікаційна робота виконувалась відповідно до напряму наукових досліджень кафедри фінансів та інноваційного менеджменту «Дослідження сучасних тенденцій фінансових, грошово-кредитних та інноваційних процесів в Україні»

Мета магістерської роботи – розробка рекомендацій з підвищення ефективності управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства на основі дослідження теоретичних та методичних основ

управління власним капіталом.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань:

- дослідити суть, структуру і функції власного капіталу підприємства;
- охарактеризовані зміст управління власним капіталом акціонерного товариства;
- виявити основні чинники впливу на рівень рентабельності власного капіталу підприємства;
- розглянути сучасні методичні підходи до аналізу ефективності формування, використання власного капіталу та оцінки показників його рентабельності;
- здійснити аналіз показників фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»;
- оцінити ефективність управління рівнем рентабельності власного капіталу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»;
- запропонувати заходи щодо підвищення ефективності управління рівнем рентабельності власного капіталу та вдосконалення організаційної структури управління машинобудівного підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління власним капіталом підприємства.

Предметом дослідження є методи та засоби оцінювання ефективності управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства.

Методи дослідження. Вирішення поставлених в магістерській кваліфікаційній роботі завдань здійснювалося з використанням наукових методів: системного аналізу - при вивченні економічних явищ і процесів; абстрактно-логічного – при встановленні взаємозв'язків між теоретичними узагальненнями та зробленими висновками; табличний та графічний – при ілюстрації результатів аналізу; порівняння і узагальнення – при визначенні показників, що характеризують рівень рентабельності власного капіталу

підприємства та інші методи.

Наукова новизна одержаних результатів:

- обґрунтовано необхідність формування комплексного організаційного механізму внутрішнього контролю за власним капіталом підприємства та здійснення ефективної дивідендної політики у поєднанні з моделлю корпоративного управління, що дозволить ефективно керувати акціями та підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання;
- доведено, що для створення інформаційної структури на підприємстві, яка забезпечить стабільність його фінансового стану, якісне корпоративне управління та виявлення негативних тенденцій внутрішнього розвитку необхідно запровадити систему внутрішнього контролю на підприємстві у поєднанні з його корпоративною стратегією, що дозволить зробити підприємство привабливим для інвесторів;
- розроблено алгоритм побудови оптимальної системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства який передбачає безпосередню участь в управлінні власним капіталом власників підприємства, а також те, що одним із основних способів підвищення рентабельності власного капіталу підприємства мають бути методи фінансового важеля.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані в роботі теоретичні положення, висновки та методичні рекомендації щодо підвищення ефективності управління рівнем рентабельності власного капіталу та вдосконалення організаційної структури управління машинобудівного підприємства доведені до рівня конкретних пропозицій, що дозволить їх використати на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» та на інших машинобудівних підприємствах. Наукові і практичні положення щодо шляхів підвищення ефективності управління рівнем рентабельності власного капіталу можуть бути впроваджені на

досліджуваному ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод».

Особистий внесок здобувача.

Магістерська робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій автором запропоновані шляхи підвищення ефективності управління кредитоспроможністю підприємства.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Апробація результатів магістерської роботи.

1. Основні положення і результати виконаного дослідження доповідалися на XLIX Науково-технічній конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (м. Вінниця, 11-13 березня 2020 р.) та на всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» (ВНТУ, м. Вінниця, 11.05.2022–13.05.202. р.)

Наукові публікації. За темою магістерської кваліфікаційної роботи опубліковані 2 тез доповідей [36, 37].

Структура і зміст магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 107 сторінку, включаючи 14 таблиць, 14 рисунків, список використаних джерел із 37 найменувань, додатки й ілюстративний матеріал.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

1.1 Економічна сутність власного капіталу, його структура та функції

Капітал – одна з найбільш широко використовуваних економічних категорій. Він є основою для створення та розвитку підприємства і в процесі функціонування забезпечує інтереси держави, власників та працівників. Будь-яка організація, що займається виробництвом чи комерційною діяльністю, повинна мати певний капітал, який є сукупністю активів, матеріальних цінностей, грошей, фінансових інвестицій, витрат на отримання прав та привілеїв, необхідних для здійснення економічної діяльності.

Капітал – одна з основних економічних категорій, суть якої вчені вивчали століттями. Термін "капітал" походить від латинського слова "capitalis", що означає головний, основний. За визначенням класичної економіки капітал є тим чинником виробництва, який використовується для виробництва, але не споживається безпосередньо (за винятком амортизаційних відрахувань). На відміну від таких факторів виробництва, як земля (природних ресурсів), капітал складається з раніше виробленого продукту. Терміном капітал почали називати в період капіталізму гроші, вкладені підприємцями в розвиток їх виробництва з метою отримання прибутку.

Капітал з економічної точки зору – це фактор виробництва у формі вартості, який може приносити прибуток або збиток. Капітал та будь-які засоби праці, які часто розглядаються як фізичний капітал, не слід ототожнювати. Справа в тому, що засіб праці може стати капіталом (збільшенням чи зменшенням вартості) лише тоді, коли його власники вступають у певні відносини з власниками інших факторів виробництва. Капітал, поряд з такими категоріями, як товари, гроші, попит, пропозиція та ціна, є однією з найважливіших категорій у ринкових відносинах. Однак його місце особливе. Капітал проявляється у товарі (товарний капітал), у грошах

(грошовий капітал), тоді як попит, пропозиція та ціна виступають як фактори від яких капітал значною мірою залежить. Водночас капітал має значний і протилежний вплив на попит, пропозицію та ціну, які залежать від розміру капіталу [1].

Капітал як економічна категорія є теоретичним вираженням виробничих відносин між власниками засобів виробництва та роботодавцями. Тобто – це історично визначені суспільні виробничі відносини – між підприємцями, які володіють засобами виробництва, та найманими працівниками (робітниками), які позбавлені будь-яких засобів виробництва. Зокрема, К. Маркс не дотримувався єдиної концепції, але звернув увагу на кілька визначень капіталу [1]:

1. Капітал – це вартість, що створює додану вартість, або капітал – це самозростаюча вартість;

2. Капітал – це не річ, а певне суспільне, належне певній історичній формації суспільства виробниче відношення, представлений у речах і надає цій речі специфічний суспільний характер;

3. Капітал – це не просто сума вироблених матеріалів та засобів виробництва, а скоріше засоби виробництва, які перетворюються на капітал, який сам по собі є таким же капіталом, як золото чи срібло.

Підприємство створюється з метою отримання прибутку і може досягти цієї мети лише за умови збереження та збільшення капіталу. Капітал будь-якого підприємства представлений двома складовими: власними та позиковими коштами.

Власний капітал – важлива частина капіталу підприємства, що належить йому. Відповідно до П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 2 «Баланс», власний капітал – це частина активів компанії, що залишається після вирахування її зобов'язань.

Власний капітал складається за рахунок власників (учасників) компанії та фінансових ресурсів компанії і відображається у першому розділі пасиву балансу підприємства.

Власний капітал є основою для початку та продовження господарської діяльності будь-якого підприємства. Він є основним, первинним та безумовним джерелом відшкодування збитків установи, а також одним із найважливіших показників, що використовуються при оцінці фінансового становища підприємства, оскільки він показує, з одного боку, ступінь фінансової незалежності, а з іншого – ступінь кредитоспроможності підприємства (забезпеченості вимог кредиторів фактично наявним у підприємства капіталом засновників). Власний капітал – це один з найважливіших показників, який виконує такі функції [2]:

- довгострокове фінансування – доступне компанії необмежено довго;
- відповідальності та захисту прав кредиторів – власний капітал на балансі підприємства є для зовнішніх користувачів мірою відносин відповідальності на підприємстві, а також захистом кредиторів від втрати капіталу;
- відшкодування збитків – тимчасові збитки погашаються за рахунок власного капіталу;
- кредитоспроможності – при наданні позики за інших рівних умов перевагу мають компанії з меншою кредиторською заборгованістю та більшою кількістю акцій;
- ризикового фінансування – власний капітал використовується для фінансування ризикованих інвестицій, на які кредитори можуть не погодитися;
- самостійності і влади – розмір власного капіталу визначає ступінь незалежності та впливу власників на підприємство;
- розподілу доходів та активів – частки окремих власників у капіталі є основою для розподілу фінансових результатів та активів у разі їх ліквідації.

Розмір власного капіталу на підприємстві залежить від фінансових можливостей підприємства та обраної політики щодо структури капіталу.

Власний капітал складається з наступних елементів, показаних на рис. 1.1 [3].

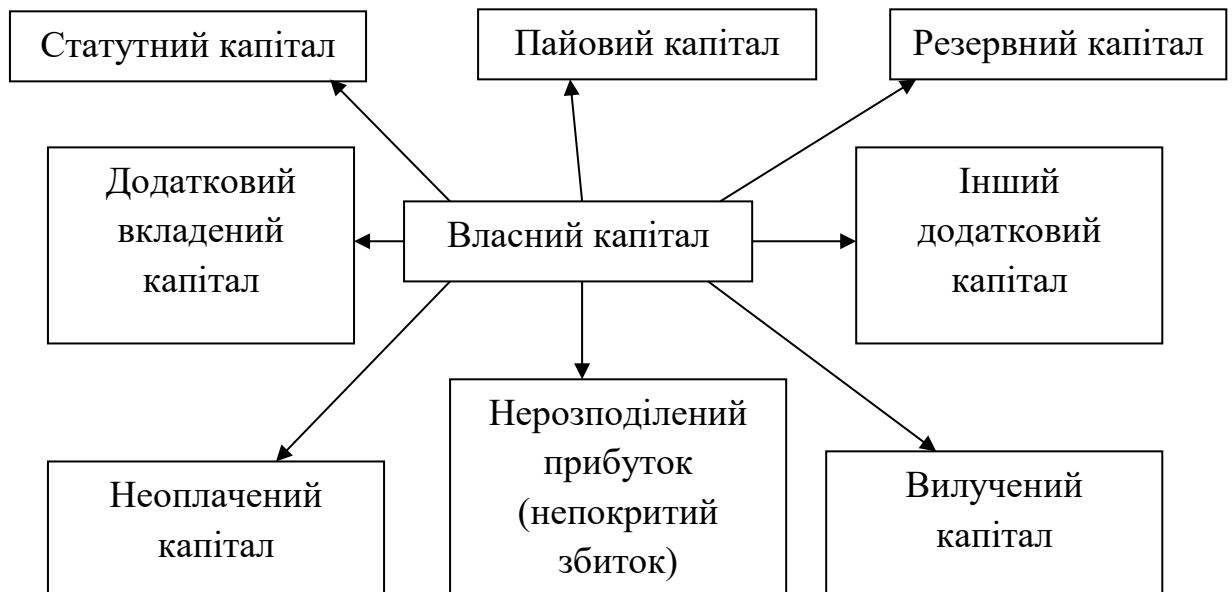

Рисунок 1.1 – Структура власного капіталу підприємства

Фінансування діяльності компанії за рахунок власного капіталу є альтернативою запозиченню [3].

Власний капітал підприємства має різноманітні форми і організований за кількома критеріями. Так, залежно від джерела формування власного капіталу підприємства його можна поділити на дві групи [4]:

- вкладений капітал - це капітал, який утворився за рахунок внесків власників підприємства;
- накопичений капітал – це капітал, породжений господарською діяльністю підприємства.

Класифікація власного капіталу за джерелами формування є дуже важливою для виявлення його складових елементів. Капітал підприємства не може бути сформований інакше, як зазначено вище.

Вкладений капітал включає такі елементи [5]:

- статутний капітал (пайовий капітал);
- додатково інвестований капітал (емісійний дохід та інші внески засновників понад статутний капітал).

Накопичений капітал включає такі елементи [5]:

- нерозподілений прибуток (непокритий збиток);
- резервний капітал.
- інший додатковий капітал.

Головною особливістю елементів інвестованого капіталу є наявність реальних активів, переданих компанії в обмін на корпоративні права, можливість брати участь в управлінні та розподілі прибутку та майна підприємства.

В фінансовій звітності використовуються коригуючі показники [5]:

- неоплачений капітал;
- вилучений капітал.

Ці показники відображають рух запасів у процесі їх формування та управління. Це техніка, яка регулює розмір сплаченого капіталу.

Неоплачений капітал - це сума боргів власників (учасників) за внесками до статутного фонду.

Вилучений капітал – капітал, що дорівнює фактичній вартості випущених акцій або часток, які компанія викупила у своїх учасників.

Зареєстрований капітал – офіційно оформлена, офіційно задекларована та зареєстрована належним чином частина внесків власників до капіталу підприємства.

У тому числі виділяють [6]:

– статутний капітал – який характеризує початкову суму власного капіталу підприємства, інвестованого у формування його активів для відкриття бізнесу. Його розмір визначається установчими документами та статутом підприємства. Для підприємства з окремими та організаційними сферами діяльності – правовими формами (акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю) мінімальний розмір статутного капіталу регулюється законодавством. Відповідно до чинного законодавства внеском до статутного капіталу товариства можуть бути гроші, цінні папери, інші речі, права власності чи інші права, що мають грошову вартість;

- пайовий капітал – це сукупність коштів фізичних та юридичних осіб,

добровільно розміщених у компанії для її господарської діяльності, а саме: розмір внесків членів споживчого товариства, сільськогосподарського колективного підприємства, житлового кооперативу, кредитної спілки та інших підприємств, що передбачені установчими документами;

– додатковий інвестиційний капітал – це сума внесків засновників над зареєстрованою часткою.

Друга група елементів капіталу так чи інакше формується в результаті діяльності підприємства – це накопичений (зароблений) капітал основними елементами якого є такі [6]:

– нерозподілений прибуток (непокритий збиток) – частина чистого прибутку, яка не була розподілена між власниками;

– резервний капітал – сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів, за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства;

– інший додатковий капітал – який розкриває інформацію про вартість безоплатно отриманих активів (дарчий капітал).

Формування власного капіталу відбувається за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел [6]. Джерела формування власного капіталу наведені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Джерела формування власного капіталу підприємства

Джерела	Склад джерел
Внутрішні джерела	1. Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства. 2. Амортизаційні відрахування від основних засобів і нематеріальних активів. 3. Цільові надходження та інші внутрішні джерела формування власних фінансових ресурсів.
Зовнішні джерела	1. Кошти засновників, що вкладаються в статутний капітал (пайові внески учасників). 2. Кошти, що надходять за рахунок випуску (емісії) акцій. 3. Кошти державного та місцевого бюджетів, що використовуються на безповоротні основі. 4. Інші джерела формування власних фінансових ресурсів.

У складі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів першочергове місце належить прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства. Він становить переважну більшість власних фінансових ресурсів, забезпечує збільшення власного капіталу і, відповідно, зростання ринкової вартості підприємства.

Амортизаційні відрахування також відіграють роль у складі внутрішніх джерел, особливо у компаніях з високою вартістю власних основних засобів та нематеріальних активів; Однак вони не збільшують вартість власного капіталу компанії, а лише є способом реінвестувати його. Інші внутрішні джерела не відіграють значної ролі у формуванні фінансових ресурсів компанії.

У складі зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить внескам засновників до статутного капіталу (паїв), а також випуску та продажу акцій акціонерних товариств.

Для деяких установ одним із зовнішніх джерел формування капіталу можуть бути кошти державного та місцевого бюджету, що використовуються на безповоротній основі, та інша безкоштовна фінансова допомога, яка зазвичай надається лише окремим державним установам.

Інші зовнішні джерела включають матеріальні та нематеріальні активи, які безкоштовно передаються підприємству та включені до його балансу.

Вибираючи схему формування структури власного капіталу та вибір джерел його фінансування, підприємець стикається з проблемою вибору фінансування свого підприємства.

Існує дві основні схеми [6]:

- змішане фінансування, яке включає формування капіталу з власних коштів та із позикових коштів, які залучаються у різних пропорціях;
- самофінансування, що включає формування капіталу підприємства лише за власними коштами, відповідно до організаційно-правової форми підприємства.

При виборі кожної зі схем слід враховувати переваги та недоліки джерел

фінансування.

Переваги власного капіталу [6]:

- власний капітал є фінансовою основою підприємства;
- збільшити власний капітал легше, ніж збільшити позиковий капітал, і це пов'язано з тим, що рішення щодо збільшення капіталу приймаються власниками та керівниками підприємства без необхідності отримання згоди інших суб'єктів господарювання;
- власний капітал надає більші можливості отримання прибутку у всіх сферах діяльності.

Недоліками власного капіталу є [6]:

- обмежений обсяг фінансових ресурсів для розширення операційної та інвестиційної діяльності підприємства на певних етапах його життєвого циклу;
- висока вартість;
- неможливо забезпечити, щоб коефіцієнт фінансової рентабельності підприємства перевищував економічну рентабельність.

Серед недоліків також висока вартість капіталу. Капітал, позичений керівництвом компанії, оцінюється з точки зору процентів, а на склад власного капіталу впливають такі цінові фактори, як дивіденди.

Таким чином, капітал є однією з найбільш широко використовуваних економічних категорій. Він є основою для створення та розвитку підприємства і в процесі функціонування забезпечує інтереси держави, власників та працівників.

Підприємство створюється з метою отримання прибутку і може досягти цієї мети лише за умови збереження та збільшення капіталу. Капітал будь-якого підприємства представлений двома складовими: власними та позиковими коштами. Власний капітал – важлива частина капіталу організації, якою ви володієте.

1.2 Зміст управління власним капіталом акціонерного товариства та фактори, що впливають на його ефективність

Управління власним капіталом є одним із головних завдань фінансового менеджменту на будь-якому підприємстві, оскільки обсяг, структура та вартість власного капіталу суттєво впливають на основні показники фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства, як і на показники ефективності його господарської діяльності. Але управління власним капіталом пов'язане не лише з раціональним використанням його накопиченої частини, а й зі створенням спеціальних джерел фінансових ресурсів, що забезпечують майбутній розвиток підприємства.

Управління власним капіталом – це система принципів і методів розроблення та реалізації управлінських рішень щодо його оптимального формування з різних джерел, а також забезпечення його ефективного використання в різних видах економічної діяльності підприємства [7].

Управління капіталом підприємства має на меті вирішення наступних основних завдань [8]:

- формування достатнього обсягу власного капіталу, який забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства;
- оптимальний розподіл створеного капіталу за сферами використання;
- забезпечення умов для досягнення максимальної рентабельності власного капіталу при плановому рівні фінансового ризику;
- забезпечення зниження фінансових ризиків, пов'язаних з використанням власного капіталу, до планового рівня його рентабельності;
- забезпечення постійного залишку грошових коштів підприємства в процесі його розвитку;
- забезпечення належного рівня грошового контролю підприємства з боку його засновників;
- забезпечення достатньої фінансової гнучкості підприємства;

- оптимізація оборотності капіталу;
- забезпечення своєчасного реінвестування капіталу.

Відповідно до теорії менеджменту, викладеної Анрі Файолем, який вважав, що «менеджмент полягає в забезпеченні, організації, розпорядженні, координації та контролі», проаналізуємо функції управління капіталом фірми, до основних з яких належать такі [9]:

- передбачення – тобто прогнозування очікуваної майбутньої потреби в власному капіталі на основі інформаційної бази та з урахуванням стратегії розвитку підприємства;

- регулювання – що означає в даному випадку створення умов для функціонування власного капіталу та визначення фінансових інструментів управління капіталом компанії;

- розпорядження – означає управління власним капіталом товариства відповідно до поставлених завдань;

- координація – узгодження управління інституційним капіталом з метою запобігання збоїв, непорозумінь та помилок. Метою координації є досягнення узгодженості дій для всіх зв'язків системи управління;

- моніторинг – покликаний, як функція управління, забезпечити правильну оцінку ситуації шляхом кількісного та якісного аналізу результатів діяльності господарюючого суб'єкта. У процесі контролю виявляються недоліки, резерви та можливості, які враховуються при складанні планів та організації управління;

- аналіз – полягає у виявленні основних характерних тенденцій процесу функціонування власного капіталу, визначення чинників, що впливають на нього, визначення рівня ефективності системи управління власним капіталом підприємства.

Управління власним капіталом підприємства, як і весь процес управління, включає стратегію та тактику управління. Стратегія означає загальний напрям і спосіб використання засобів для досягнення мети. Встановлюючи певні правила та обмеження, стратегія дозволяє зосередитися

на тих рішеннях, які не суперечать обраному напрямку управління. Тактика управління — це конкретні методи і прийоми досягнення конкретної мети в конкретній ситуації і в конкретний час. Завдання методів управління полягає у виборі оптимального рішення та шляхів його реалізації в ситуації, що склалася.

До завдань управління капіталом підприємства [10] належать:

- визначення та здійснення політики формування власного капіталу за рахунок зовнішніх і внутрішніх джерел;
- оптимізація структури власного капіталу.

Основою управління капіталом підприємства є управління формуванням власних фінансових ресурсів. З метою забезпечення ефективного управління цим процесом компанія розробляє спеціальну фінансову політику.

Політика створення власних фінансових ресурсів є частиною загальної фінансової стратегії підприємства, яка полягає у підтримці необхідного рівня самофінансування для його промислового розвитку.

Політика формування фінансових ресурсів підприємства розробляється за такими основними етапами [11]:

1. Аналіз складу фінансових ресурсів установи за попередній період.
2. Визначення загальної потреби у власних фінансових ресурсах.
3. Оцінка витрат на збільшення власного капіталу з різних джерел.
4. Забезпечення максимального залучення власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх ресурсів.
5. Забезпечення необхідної суми для залучення фінансових ресурсів із зовнішніх джерел.
6. Максимальне використання співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел для формування власних фінансових ресурсів.
7. Аналіз складу фінансових ресурсів об'єкта за попередній період.

Також важливою частиною управління власним капіталом є процес управління його структурою, заснований на механізмі основних елементів і

функцій, що регулюють процес розробки та реалізації управлінських рішень у цій сфері.

Ефективність діяльності підприємства значною мірою залежить від рівня розвитку та вдосконалення системи управління власним капіталом. Управління власним капіталом в акціонерних товариствах тісно пов'язане з прийняттям управлінських рішень, оскільки його розмір і динаміка є важливими критеріями для визначення їх достатності.

Капітал завжди є необхідним атрибутом діяльності підприємства – від моменту його створення і аж до ліквідації або реорганізації. У свою чергу, управління власним капіталом передбачає вплив на його розмір і структуру, а також на джерела формування з метою підвищення ефективності використання.

Встановлений механізм управління власним капіталом передбачає [11]:

- чітке формулювання цілей і завдань, а також контроль за їх дотриманням протягом планового періоду;
- удосконалення методології виявлення та аналізу ефективності всіх видів капіталу;
- розробка тенденцій удосконалення процесу управління капіталом, його аналіз та впровадження;
- розробка методів оперативного управління високоліквідними оборотними активами;
- розробка загальної стратегії управління капіталом;
- використання економічних методів і моделей у процесі управління, зокрема під час аналізу планування;
- зосередження на використанні внутрішніх важелів для впливу на процес управління капіталом.

В основі процесу управління структурою капіталу лежить певний механізм, який являє собою систему основних елементів і функцій, що регулюють процес розробки та реалізації управлінських рішень у цій сфері.

Аналіз літератури дозволив зробити висновок, що удосконалення структури власного капіталу має базуватися на трьох етапах [12]:

- I. фінансовий аналіз структури власного капіталу;
- II. визначення комплексних шляхів покращення структури власного капіталу;
- III. створення ефективної концепції, що сприятиме збереженню власного капіталу.

Схема оптимізації власного капіталу підприємства показана на рис. 1.2 [12].

Формування оптимальної структури капіталу потребує забезпечення найбільш ефективного співвідношення між прибутковістю та фінансовою стійкістю підприємства, тобто максимізації його ринкової вартості.

Через динамізм зовнішнього середовища та посилення конкуренції головною метою компанії часто є не збільшення власного капіталу, а його збереження. Слід зазначити, що управління формуванням, використанням та збереженням власного капіталу є основоположним для системи управління.

Розглядаючи процес управління власним капіталом необхідно враховувати багато чинників, що впливають на ефективність управління ним. Ці чинники можна розділити на зовнішні та внутрішні.

До внутрішніх факторів належать такі [12]:

- ефективність операцій зі збереження та збільшення капіталу підприємства в результаті його діяльності.
- рівень нагромадження (капіталізації) новоствореного капіталу;
- висока частка постійних витрат підприємства;
- структура витрат та рівень операційного левериджу;
- рівень рентабельності господарської діяльності;
- тривалість операційного циклу підприємства;
- стадія життєвого циклу, оскільки компанії, які перебувають у стадії зрілості, повинні використовувати більше акцій;
- рівень диференціації ризиків у формуванні капіталу компанії.

Рисунок 1.2 – Схема оптимізації власного капіталу підприємства

Основними зовнішніми чинниками є такі [12]:

- ставка податку на прибуток підприємств, оскільки в умовах низьких ставок податку на прибуток або використання компанією податкових пільг зменшується податкова економія, а різниця у вартості позикового та власного капіталу із зовнішніх джерел не є значною;
- галузеві особливості підприємства, тобто чим більша капіталомісткість галузі, тим нижчий кредитний рейтинг і більша потреба спиратися на власний капітал;
- рівень рентабельності галузі.

На рисунку 1.3 наведено причини, які мотивують ефективне управління власним капіталом у будь-якому акціонерному товаристві [13].

Рисунок 1.3 – Причини, які визначають доцільність ефективного управління власним капіталом підприємства

Тому кожне акціонерне товариство має успішно регулювати корпоративне управління, яке є одним із основних елементів і передумовою успішної діяльності компанії та підвищення довіри інвесторів. Наявність ефективної системи корпоративного управління збільшує вартість капіталу загалом, і компанія заохочується до більш ефективного використання ресурсів, чим створюється основа для зростання прибутку та власного капіталу.

Не менш важливою є дивідендна політика підприємства, оскільки вона впливає на добробут інвесторів у поточному періоді, визначає обсяги формування власних фінансових ресурсів, а отже, і темпи розвитку виробництва на основі самофінансування, впливає на фінанси. Стабільність підприємства і перш за все капіталу безпосередньо пов'язана зі збільшенням або зменшенням власного капіталу підприємства і впливає на його ринкову вартість, тобто вартість акцій [14]. Тому компанія повинна вирішити, чи виплачувати прибуток у вигляді дивідендів чи зберігати його для подальших інвестицій.

У процесі управління власним капіталом компанії необхідно визначити та розробити довгострокову та короткострокову стратегію розвитку, яка дозволить побачити основні пріоритети та зосередитися на вирішенні основних стратегічних цілей поточної та майбутньої діяльності. Це дозволить вміло зосередити діяльність, уникнути криз у компанії та приймати правильні управлінські рішення.

У розвитку сучасного бізнесу актуальним завданням є підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання шляхом формування комплексного організаційно-системного механізму внутрішнього контролю за власним капіталом та здійснення ефективної дивідендної політики у поєднанні з моделлю корпоративного управління. Таким чином, система внутрішнього контролю у поєднанні з корпоративною стратегією має бути спрямована на створення інформаційної структури на підприємстві для забезпечення стабільного фінансового стану підприємства,

якісного корпоративного управління, виявлення негативних тенденцій внутрішнього розвитку та екологічної ситуації і розгляду можливих альтернативних варіантів для вироблення рекомендації щодо їх подолання.

Таким чином, проведення внутрішнього контролю та раціональної та вдосконаленої дивідендної політики разом зі стратегією розвитку компанії дозволить ефективно керувати акціями, а також зробити компанію привабливою на ринку для інвесторів.

Результат управління власним капіталом слід розробляти на основі власного досвіду з урахуванням теоретичних узагальнень, що містяться в економічній літературі, системи показників стану, структури та використання власного капіталу, зокрема слід дотримуватися оптимального співвідношення власного та позикового капіталу.

Також одним із важливих завдань корпоративного управління власним капіталом є забезпечення максимальної відповідності технічного рівня виробництва вимогам ринку. Для його вирішення необхідно:

- постійно аналізувати процеси морального та фізичного зносу виробничого обладнання;
- визначати ступінь відповідності існуючим і необхідним критеріям стратегічного потенціалу підприємства;
- визначати потреби підприємства у забезпеченні його прогресивними засобами технологічного обладнання;
- розробляти цільові програми технічного переозброєння та перебудови виробництва та забезпечити їх виконання.

В сучасних умовах ведення підприємницької діяльності виникає необхідність прогнозування стану власного капіталу підприємства на короткострокову або довгострокову перспективу. Тому необхідно здійснювати ефективну політику управління власним капіталом підприємства і його складовими елементами.

1.3 Методичні підходи до аналізу ефективності формування, використання власного капіталу та оцінювання показників його рентабельності

Аналіз джерел формування власного капіталу необхідно починати з оцінки його динаміки та структури. Адже якщо залежність підприємства від зовнішніх кредиторів дуже велика і з кожним роком зростає, то необхідно переходити на самофінансування, тобто здійснювати розширене відтворення за рахунок чистого прибутку та орієнтувати його на збільшення власного капіталу компанії.

Основними джерелами інформації для аналізу формування капіталу підприємства є [15]:

- нормативна інформація: Цивільний кодекс України. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку: «Баланс», «Звіт про фінансові результати», «Звіт про власний капітал»;
- описова: бізнес-план компанії, проспекти акцій, боргових зобов'язань тощо;
- фінансовий звіт: баланс, звіт про фінансові результати та звіт про власний капітал;
- статистичні звіти: звіт про фінансові результати та дебіторську та кредиторську заборгованість.
- інше: кредитні договори, курси акцій та індекси, інформація про позичальника кредитних бюро тощо.

Аналізуючи власний капітал та використання різних видів і методів аналізу, зупинимося на показниках, які безпосередньо характеризують ефективність використання власного капіталу компанії.

У статті Плаксюк Е. А. [15] представлені всі показники, за якими можна оцінити рівень фондівіддачі підприємства, групуючи їх за трьома напрямками.

Перший напрям – показники, що характеризують ефективність джерел формування капіталу, до яких належать:

а) обсяг кожного з джерел, за допомогою яких фінансується капітал підприємства;

б) коефіцієнт платоспроможності (відношення вартості власного капіталу до вартості позикового капіталу);

в) коефіцієнт власного капіталу (відношення вартості власного капіталу до вартості зобов'язань підприємства) тощо.

Другий напрям — показники використання функціонуючого власного капіталу, до яких належать:

а) вартість оборотного капіталу, що дорівнює вартості чистих активів (або вартості власного капіталу);

б) рентабельність власного капіталу (відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу);

в) відсоток статутного капіталу, власного капіталу тощо.

Третій напрямок – це результати використання власного капіталу, до яких зазвичай входять всі показники, що характеризують ефективність діяльності підприємства в цілому: динаміка зростання всіх видів прибутку (валовий, операційний прибуток, чистий прибуток), рентабельність виробництва (активи, основний капітал тощо) і багато іншого [15].

Дрига С. Г. та Міщенко І. Д. [16] для оцінки ефективності використання власного капіталу пропонують вибирати такі показники, як:

а) коефіцієнт оборотності авансованого капіталу (відношення чистого прибутку до вартості активів);

б) коефіцієнт оборотності власного капіталу (відношення чистого прибутку до вартості активів). відношення чистого прибутку до вартості власного капіталу) та інші.

Питель С. В. для оцінки рівня рентабельності власного капіталу пропонує розділити всі показники на 3 групи, а саме:

– показники рентабельності витрат;

- показники рентабельності (віддачі) капіталу;
- показники витрат і відшкодування капіталу.

Пропонується розраховувати всі відносні коефіцієнти з використанням таких абсолютних показників, які відображають результати діяльності підприємства, наприклад загальний прибуток підприємства; операційний прибуток від звичайної діяльності до оподаткування; чистий прибуток. На думку Питель С. В, такий підхід створює основу для комплексної оцінки ефективності використання капіталу на підприємстві. Зокрема, цей автор наводить такі показники для оцінки ефективності використання власного капіталу на підприємстві, як:

а) коефіцієнт оборотності (або коефіцієнт окупності) власного капіталу, який показує суму чистого доходу підприємства від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на обліку в розрахунку на 1 грн середньорічної вартості власного капіталу;

б) термін окупності власного капіталу (у роках), який розраховується як відношення середньорічної вартості власного капіталу до суми чистого прибутку, отриманого підприємством у цьому році.

Автори навчального посібника «Фінанси підприємства» Зянько В. В., Фурик В. Г., Кулик І. М. [33] пропонують оцінювати ефективність використання власного капіталу на підприємстві за такими показниками, як:

а) коефіцієнт фінансової незалежності (частка власного капіталу в загальному капіталі підприємства);

б) коефіцієнт фінансової залежності підприємства (частка позикового капіталу в загальному капіталі);

в) коефіцієнт фінансової стійкості (або коефіцієнт платоспроможності), який показує, у скільки разів сума власного капіталу перевищує суму позикового капіталу;

г) коефіцієнт фінансового ризику, який показує, у скільки разів сума позикового капіталу перевищує суму власного капіталу;

д) коефіцієнт оборотності власного капіталу, який показує наявність у підприємства достатнього обсягу власного капіталу;

е) рентабельність власного капіталу, що визначає ефективність використання ресурсів підприємства, що використовуються для отримання прибутку, та інші.

У роботі [18] пропонується оцінювати ефективність використання власного капіталу за такими показниками підприємства, як:

а) коефіцієнт захисту власного капіталу (відношення суми додаткового капіталу та резерву до вартості власного капіталу);

б) коефіцієнт ризику власного капіталу (відношення суми власного капіталу мінус сума додаткового капіталу та резерву до суми додаткового капіталу та резерву);

в) коефіцієнт захищеності статутного капіталу підприємства (відношення розміру резервного капіталу до суми власного капіталу) та інші.

Звідси можна зробити висновок, що існують десятки показників, за якими можна оцінити ефективність використання власного капіталу на підприємстві. Зрозуміло, що в рамках нашого дослідження проаналізувати всі перераховані показники просто неможливо. Тому, проаналізувавши рекомендації вчених, згаданих вище та інших економістів, ми вирішили вибрати при подальшому дослідженні ефективності (рівня рентабельності) використання власного капіталу на підприємстві показники, які згруповані у таблиці 1.2.

При обранні цих показників ми керувалися такими критеріями:

- інформація, за якою буде здійснюватися розрахунок цих показників має бути достовірною;
- використання цих показників для проведення подальшого аналізу повинне бути відносно простим та зрозумілим для осмислення.

Аналіз інформації, наведеної в таблиці 1.2, показує, що всі показники, за якими ми будемо оцінювати ефективність (рентабельність) використання

власного капіталу підприємства поділяються на дві групи: узагальнені та конкретні показники.

Таблиця 1.2 – Показники оцінювання рівня ефективності (рентабельності) використання власного капіталу підприємства

Узагальнені показники:	Конкретні показники:
Показники, які безпосередньо характеризують ефективність роботи підприємства загалом, та опосередковано – ефективність (рентабельність) використання власного капіталу	Показники, які безпосередньо характеризують ефективність (рентабельність) використання власного капіталу підприємства
Коефіцієнт оборотності основних засобів (основного капіталу) – $K_{об-ОЗ}$	Коефіцієнт оборотності (окупності) власного капіталу – $K_{об-ВК}$
Коефіцієнт оборотності активів підприємства – $K_{об-АКТ}$	Коефіцієнт оборотності авансованого капіталу – $K_{об-АВК}$
Коефіцієнт оборотності оборотних активів – $K_{об-ОА}$	Рентабельність власного капіталу – $р_{ВК}$
Рентабельність виробництва – $р_{вир}$	Коефіцієнт фінансової стійкості – $K_{ст}$
Рентабельність активів – $р_{акт}$	Коефіцієнт фінансової незалежності – $K_{ф-н}$
Рентабельність основних засобів (основного капіталу) – $р_{ОЗ}$	Коефіцієнт платоспроможності підприємства – $K_{плат}$
Рентабельність чистих активів – $р_{ЧА}$ [19, 20, 21]	Коефіцієнт захисту власного капіталу – $K_{зах-ВК}$
	Коефіцієнт ризику власного капіталу – $K_{риз-ВК}$
	Коефіцієнт захисту статутного капіталу – $K_{зах-СК}$

Нижче наведено формули для розрахунку вищенаведених економічних коефіцієнтів.

Коефіцієнт *оборотності основних засобів* $K_{об-ОЗ}$ розраховують за формулою [17]:

$$K_{об-ОЗ} = \frac{ЧД}{ОЗ_{сер}}, \quad (1.1)$$

де ЧД – чистий дохід підприємства у поточному році; $ОЗ_{сер}$ – середньорічна вартість основних засобів (основного капіталу) у цьому ж таки році.

Коефіцієнт *оборотності активів підприємства* $K_{об-АКТ}$ розраховують за такою формулою [17]:

$$K_{об-АКТ} = \frac{ЧД}{АКТ_{сер}}, \quad (1.2)$$

де $АКТ_{сер}$ – середньорічна вартість активів підприємства у поточному році.

Коефіцієнт *оборотності оборотних активів* $K_{об-ОА}$ розраховують за нижченаведеною формулою [17]:

$$K_{об-ОА} = \frac{ЧД}{ОА_{сер}}, \quad (1.3)$$

де $ОА_{сер}$ – середньорічна вартість оборотних (поточних) активів підприємства у поточному році.

Рентабельність виробництва $\rho_{вир}$ розраховують за такою формулою [17]:

$$\rho_{вир} = \frac{ЧП}{ОЗ_{сер} + ОА_{сер}} \cdot 100\%. \quad (1.4)$$

Для розрахунку *рентабельності активів* підприємства $\rho_{акт}$ підходить така формула [17]:

$$\rho_{акт} = \frac{ЧП}{АКТ_{сер}} \cdot 100\%. \quad (1.5)$$

Рентабельність основних засобів (основного капіталу) підприємства $\rho_{оз}$ розраховують за такою формулою [17]:

$$\rho_{оз} = \frac{ЧП}{ОЗ_{сер}} \cdot 100\%. \quad (1.6)$$

Рентабельність чистих активів підприємства $\rho_{ЧА}$ розраховується так [17]:

$$\rho_{ЧА} = \frac{ЧП}{ОЗ_{сер} + ОА_{сер} - ПЗ_{сер}} \cdot 100\%, \quad (1.7)$$

де $ПЗ_{сер}$ – середньорічна вартість поточних зобов'язань підприємства.

Для розрахунку коефіцієнта оборотності власного капіталу підприємства $K_{об-ВК}$ використовують таку формулу [17]:

$$K_{об-ВК} = \frac{ЧД}{ВК_{сер}}, \quad (1.8)$$

де $ВК_{сер}$ – середньорічна вартість власного капіталу підприємства у поточному році.

Коефіцієнт оборотності авансованого капіталу $K_{об-АВК}$ розраховують за наступною формулою [17]:

$$K_{об-АВК} = \frac{ЧД}{ВК_{сер} + ДЗ_{сер}}, \quad (1.9)$$

де $ДЗ_{сер}$ – середньорічна величина довгострокових зобов'язань підприємства.

Рентабельність власного капіталу підприємства $\rho_{ВК}$ розраховується за такою формулою [17]:

$$\rho_{ВК} = \frac{ЧП}{ВК_{сер}} \cdot 100\%. \quad (1.10)$$

Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства $K_{ст}$ визначається за такою формулою [17]:

$$K_{ст} = \frac{ВК_{сер} + ДЗ_{сер}}{П_{сер}}, \quad (1.11)$$

де $П_{сер}$ – середньорічна величина пасивів підприємства у поточному році.

Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства показує, наскільки організація є дійсно незалежна від зовнішніх джерел фінансування.

Для розрахунку коефіцієнта фінансової незалежності підприємства $K_{ф-н}$ (або для визначення частки власного капіталу в структурі пасивів підприємства) використовують таку формулу [17]:

$$K_{ф-н} = \frac{ВК_{сер}}{П_{сер}} \cdot 100\%. \quad (1.12)$$

Коефіцієнт платоспроможності підприємства (або коефіцієнт фінансування) $K_{плат}$ визначається за такою формулою [17]:

$$K_{\text{плат}} = \frac{BK_{\text{сер}}}{ПЗ_{\text{сер}} + ДЗ_{\text{сер}}}. \quad (1.13)$$

Коефіцієнт платоспроможності підприємства, як і коефіцієнт фінансової стійкості, показує, наскільки організація незалежна від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт захисту власного капіталу підприємства $K_{\text{зах-ВК}}$ визначають за такою формулою [18]:

$$K_{\text{зах-ВК}} = \frac{ДК_{\text{сер}} + РК_{\text{сер}}}{BK_{\text{сер}}}, \quad (1.14)$$

де $ДК_{\text{сер}}$ – середньорічна вартість додаткового капіталу; $РК_{\text{сер}}$ – середньорічна вартість резервного капіталу.

Коефіцієнт захисту власного капіталу вказує на ту частину власного капіталу підприємства, яку воно виконує у якості захисної функції. Зростання цього коефіцієнта свідчить, що у підприємства існує достатній обсяг резервного та додаткового капіталу, який воно може використати при виникненні непередбачуваних подій, а також при погіршенні свого фінансового стану.

Для визначення *коефіцієнта ризику власного капіталу* підприємства $K_{\text{риз-ВК}}$ використовується така формула [18]:

$$K_{\text{риз-ВК}} = \frac{BK_{\text{сер}} - (ДК_{\text{сер}} + РК_{\text{сер}})}{ДК_{\text{сер}} + РК_{\text{сер}}}. \quad (1.15)$$

Коефіцієнт ризику власного капіталу визначає рівень ризику втрати підприємством статутного капіталу та накопиченого нерозподіленого прибутку. Зростання значення цього показника свідчить про збільшення інвестиційного ризику при подальшому розвитку підприємства.

Нарешті важливим є також *коефіцієнт захисту статутного капіталу* підприємства $K_{\text{зах-СК}}$, який розраховують за такою формулою [18]:

$$K_{\text{зах-СК}} = \frac{РК_{\text{сер}}}{BK_{\text{сер}}}. \quad (1.16)$$

Коефіцієнт захисту статутного капіталу вказує на захищеність статутного капіталу при настанні непередбачуваних ситуацій. Нормативне значення цього коефіцієнта таке: $K_{\text{зах-СК}} > 0,15$. Якщо значення показника є меншим за вказане число, то рекомендовано збільшувати резервний капітал організації на 5% кожен рік.

Іншим актуальним питанням є розробка алгоритму побудови (або вибору) оптимальної системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства. Це питання дуже складне, оскільки на діяльність будь-якого підприємства впливає багато чинників, кожен з яких, залежно від конкретних умов у яких працює підприємство, визначає саме напрямок використання капіталу підприємства, що в кінцевому підсумку може призвести до підвищення ефективності підприємницької діяльності за рахунок покращення рівня рентабельності власного капіталу.

Так, С. А. Харчук [24] до внутрішніх факторів, що впливають на ефективність господарської діяльності підприємства відносить: технології, особливо сучасні форми автоматизації; інформаційні технології; високопродуктивне обладнання; належну організацію ремонту та обслуговування виробничих процесів; нові матеріали та нові види енергії; раціоналізацію управління інвентаризацією матеріальних ресурсів та джерел їх постачання; рівень якості продукції, що випускається конкурентами; рівень кваліфікації працівників підприємства; механізм економічного стимулювання працівників підприємства; стан соціально-психологічного клімату в трудовому колективі; діючу систему планування діяльності підприємства; стиль управління підприємством тощо.

До зовнішніх чинників, що впливають на ефективність господарської діяльності підприємства належать такі: економічна та соціальна політика держави; практична діяльність владних структур; стан законодавчої та нормативно-правової бази країни; економічні правила та норми (регулювання доходів і заробітної плати; контролю за рівнем цін; ліцензування окремих видів діяльності) тощо; стан виробничої та соціальної інфраструктури та ін.

Тому підсумовуючи все вищесказане та ґрунтуючись на даних аналізу наукових праць ряду авторів, зокрема [25-28], нами розроблено алгоритм побудови системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства, як показано на рисунку 1.4.

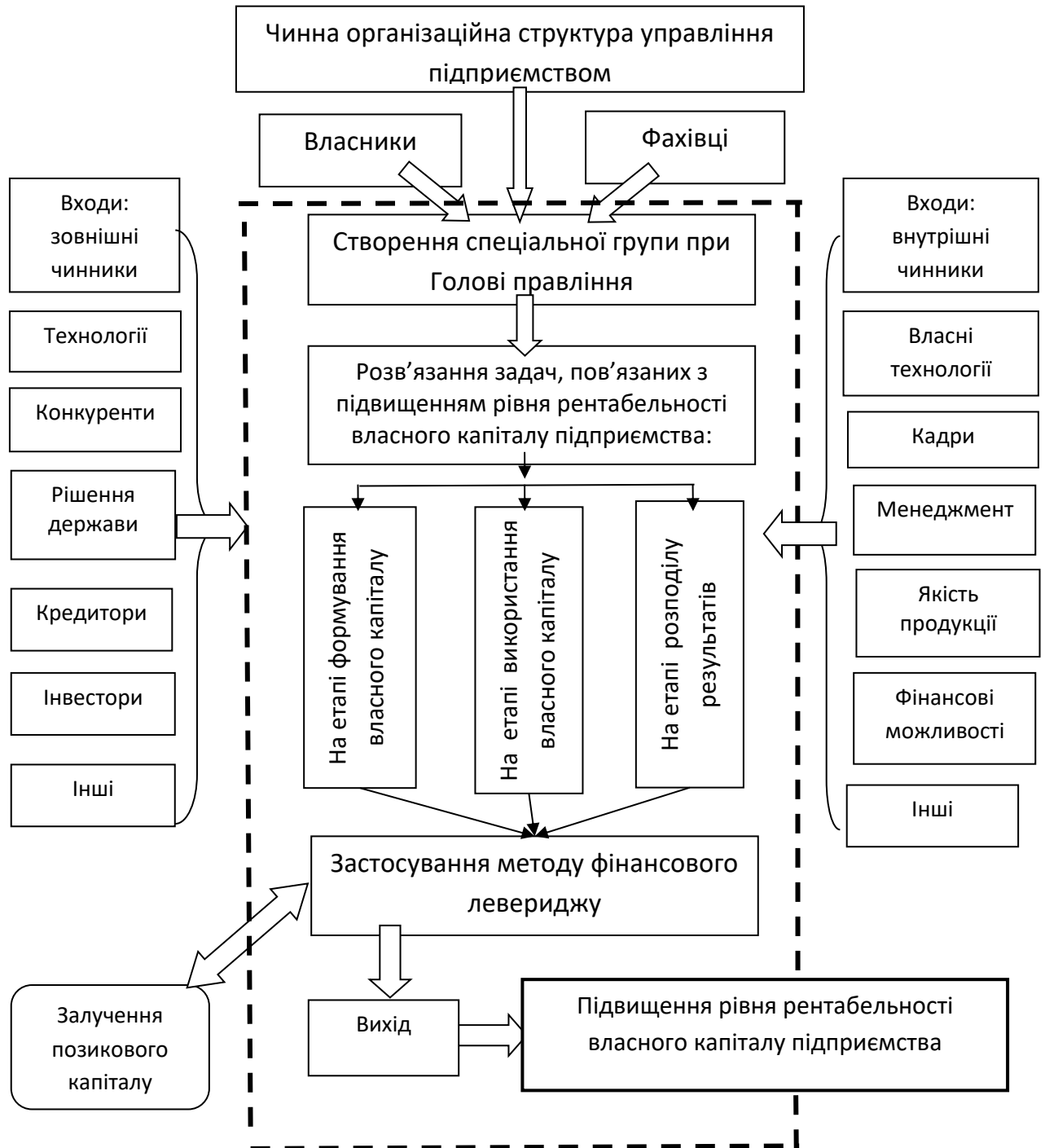

Рисунок 1.4 – Укрупнений алгоритм побудови системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства

* Розроблено автором

Особливістю розробленого алгоритму є наступні основні положення:

1. Власники підприємства повинні через різні форми брати безпосередню участь в управлінні власним капіталом.
2. Засоби фінансового важеля мають бути одним із основних способів підвищення рентабельності власного капіталу підприємства.

Практична реалізація наведеного на рис. 1.4 алгоритму побудови системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства, на наш погляд, може бути корисною для багатьох підприємств.

Висновок до першого розділу

У цьому розділі визначено сутність і функції власного капіталу, його джерела, а також досліджено основні методи аналізу власного капіталу та основні аспекти управління ним.

Суть власного капіталу полягає в забезпеченні підприємства власними фінансовими ресурсами, необхідними для початку та продовження реальної господарської діяльності. Найважливішими характеристиками капіталу є такі: він є основним фактором виробництва; характеризує фінансові ресурси підприємства, які приносять прибуток; використовуються як основне джерело формування добробуту своїх власників; це основний показник ринкової вартості підприємства. Його динаміка є важливим показником економічної ефективності фінансово-економічної діяльності.

Аналіз джерел формування власного капіталу починається з оцінки його динаміки та структури. Основними джерелами інформації для аналізу формування капіталу підприємства є організаційна інформація, планова, фінансові звіти, статистичні звіти, бухгалтерського обліку тощо.

Для аналізу власного капіталу використовують різні види і методи аналіз, зокрема широко застосовують метод горизонтального та вертикального аналізу, що дає змогу аналізувати структуру власного капіталу та її зміни. Аналіз структури та динаміки власного капіталу підприємства базується на

порівняльному аналітичному балансі. Ступінь використання власного капіталу на підприємстві характеризується системою показників, які аналізуються за досліджуваний період. Вплив окремих показників на рентабельність власного капіталу визначається шляхом здійсненням факторного аналізу коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

Доведено добір тих показників, за якими доцільно оцінювати рівень ефективності використання власного капіталу підприємства. Ці показники ми поділили на дві групи: загальні, що опосередковано характеризують ефективність використання власного капіталу на підприємстві, та специфічні, які використовуються безпосередньо для визначення рівня ефективності (рентабельності) використання власного капіталу на підприємстві. До специфічних показників ми включили такі: коефіцієнт оборотності (окупності) власного капіталу, коефіцієнт оборотності авансованого капіталу; рентабельність власного капіталу, коефіцієнтом фінансової стійкості, коефіцієнт фінансової незалежності; коефіцієнт платоспроможності; коефіцієнт захисту власного капіталу, коефіцієнт ризику власного капіталу, коефіцієнт захисту статутного капіталу. Також у п. 1.3 наведено формули для розрахунку цих показників.

Управління власним капіталом є одним із основних завдань фінансового менеджменту на будь-якому підприємстві, оскільки обсяг, структура та вартість власного капіталу суттєво впливають на основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства та в цілому на ефективність його діяльності. Структура управління власним капіталом на підприємстві включає визначення та реалізацію політики формування власного капіталу через зовнішні та внутрішні джерела, та вдосконалення структури власного капіталу. Основою управління капіталом підприємства є управління формуванням власних фінансових ресурсів. З метою забезпечення ефективного управління цим процесом компанія розробляє спеціальну фінансову політику.

Автором розроблено алгоритм побудови оптимальної системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства (рис. 1.4) особливістю якого є положення про те, що власники підприємства повинні через різні форми брати безпосередню участь в управлінні власним капіталом, а також те, що засоби фінансового важеля мають бути одним із основних способів підвищення рентабельності власного капіталу підприємства

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПрАТ «МОГИЛІВ-ПОДІЛЬСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»

Могилів-Подільський машинобудівний завод створений ще у 1897 році.

15 червня 1993 року державне підприємство «Могилів-Подільський машинобудівний завод» відповідно до Указу Президента України від 15 червня 1993 року «Про корпоратизацію державних підприємств» було перетворене у відкрите акціонерне товариство, а згодом у приватне акціонерне товариство.

Нині власниками ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» є такі:

- ПрАТ «ОМЗ» — який володіє 43,3868 % акцій;
- ТоОВ «Новий реєстр» — 31,9272 %;
- низка міноритарних власників, які володіють — 22,636 % акцій;
- Валендюк С. Л., який володіє 2,05% акцій підприємства [28].

Загальна площа підприємства – 15,2 га, виробнича площа – 60856 кв. м, площа без побутових приміщень – 54525 кв. м.

Виробнича структура підприємства налічує 15 підрозділів:

- ливарну дільницю;
- метало-конструкторський цех;
- механічний цех;
- механічний цех з дільницею пластмас;
- механоскладальний цех;
- деревообробний цех;
- експериментальний цех;
- транспортний цех;

- енергетичний цех;
- ремонтний цех;
- інструментальний цех;
- ремонтно-будівельний цех;
- цех по ремонту, налагоджуванню та обслуговування обладнання.

Спеціалізація заводу – випуск технологічного обладнання для великих комбінатів хлібопродуктів, комбикормових заводів, елеваторів, а також машин для колективних, фермерських та інших сільських господарств. Ці машини призначені для чистки і переробки зерна в крупу, виробництва муки, виготовлення макаронних виробів різної конфігурації, розфасування та відвантаження продукції [29].

Сьогодні ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» є провідним в Україні виробником комбикормового, зернопереробного, борошномельного і елеваторного обладнання різної продуктивності [29].

Основними видами господарської діяльності заводу є виробництво [28], [30]:

- машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв перероблення тютюну;
- транспортувального обладнання;
- інших машин та устаткування загального призначення, які не включені в інші категорії;
- сільськогосподарської та лісогосподарської техніки;
- радіаторів і котлів центрального опалення:

ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» є одним з найбільш конкурентоспроможних машинобудівних підприємств в Україні з виробництва обладнання для агропромислового комплексу (комбикормові заводи, агрегатні вальцьові млини, крупо-цеги та інше обладнання, яке використовується в циклі приготування комбикормів, переробки зерна, зберігання зернопродукції, обслуговування елеваторів та млинів).

Уся продукція заводу сертифікована. Основною продукцією ПрАТ

«Могилів-Подільський машинобудівний завод» є випуск млинів – комплексів малогабаритного зерноочисного, розмельного, просіюючого, транспортного електрообладнання.

Основними конкурентами ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» на ринку України є досить потужні підприємства. Назва цих підприємств та характеристика млинного обладнання з вальцевим способом помолу виробітком від 1000 до 2000 кг/час наведені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні конкуренти ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» на ринку України та характеристика млинного обладнання з вальцевим способом помолу виробітком від 1000 до 2000 кг/час

Виробник обладнання	Продуктивність, кг/годину	Ціна реалізації, дол. США
«Укроргверстатінпром», м. Харків	1600	235000
«Полтавамаш», м. Полтава	1200	137500
« GREEN», Австрія	1000	209000
«SPOMAS TORUN», Польща	1250	160000
«ПРОКОР», Чехія	1200	270000
ПрАТ «Могилів- Подільський машинобудівний завод»	2100	168000

Із таблиці 2.1 видно, що на вітчизняному ринку ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» поступається в ціні лише заводу «Полтавамаш». Але, якщо взяти до уваги максимальний виробіток по зерну (кг/годину), то тут ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» немає конкурентів.

Окрім того, на заводі випускається й інша продукція, а саме:

– агрегатні вальцеві млини Р6-АВМ-7, Р6-АВМ-15 призначені для переробки зерна в муку вищого та першого сорту продуктивністю по зерну – 7 тон/добу та 15 тонн/добу;

– мінікрупощехи Р6-МКЦ-15 та Р6-МКЦ-7 (продуктивністю 12-15 тон/добу та 4-7 тон/добу), які призначені для переробки ячменю, пшениці, гороху і отримання круп перлових, ячневих, пшеничних, «Полтавських», а

також гороху цілого та колотого шліфованого;

- роздольно-просіювальні Р6-АРК агрегати продуктивністю 300-350 кг/ годину та агрегатні міні млини Р6-АММ-7 продуктивністю 370 кг/годину, які призначені для переробки зерна кукурудзи в муку і крупу;

- шафи сушильні ШСМ, які призначені для сушіння макаронних виробів, а також фруктів, ягід, овочів та інших харчових продуктів, продуктивністю – до 24 кг/годину;

- підйомники чотирьох-стійкові електромеханічні Р6-ПА-4, які використовуються для підйому легкових автомобілів масою до 2500 кг при виконанні контрольно-діагностичних робіт на станціях технічного обслуговування;

- вальці мукомельні, які призначені для комплектації вальцьових станків;

- інші: верстати плющильні ПС-600; сушарки ВС-10 М; аеровібросушарки АВС-1; ентолейтори Р6-БЕР; скальператори Р6-БЗО; сепаратори зернові Р6-СВС; трієри; розсійники Р6-РПШ та інші.

Свою продукцію ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» експортує у більш як 20 країн світу – до країн Балтії, Польщу, Угорщину, Румунію, Болгарію, Іран, Австрію та ін. З метою розширення ринків збуту завод налагодив зв'язки також з іноземними фірмами Італії та Єгипту.

2.2 Аналіз основних показників фінансово-економічної діяльності заводу

Проаналізуємо керуючись даними річних звітів основні економічні показники, що характеризують результативність діяльності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» за 2018-2020 роки.

Спочатку розглянемо динаміку чистого доходу, собівартості реалізованої продукції, валового прибутку, прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку.

Дані вищеназваних абсолютних показників занесемо у таблицю 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні Абсолютні показники господарської діяльності
ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» (млн грн)

Показники	Роки			Відхилення			
	2018	2019	2020	2019 / 2018 р.		2020 / 2019 р.	
				Абс. знач.	%	Абс. знач.	%
1.Чистий дохід	55969	64754	84708	8785	+15,6	19954	+30,8
2. Собівартість реалізованої продукції	41320	44840	61692	3520	+8,5	16852	+30,2
3.Валовий прибуток	14649	19914	23016	5265	+35,9	3102	+15,6
4.Прибуток від операційної діяльності	1016	5443	3697	4427	+436	-1746	-32,1
5.Чистий прибуток	- 516	3755	3032	4271	+828	-723	-19,3

Для наочності за даними, наведених у таблиці 2.2 побудуємо графік зміни чистого доходу та собівартості реалізованої продукції на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» у 2018-2020 роках, як показано на рис. 2.1.

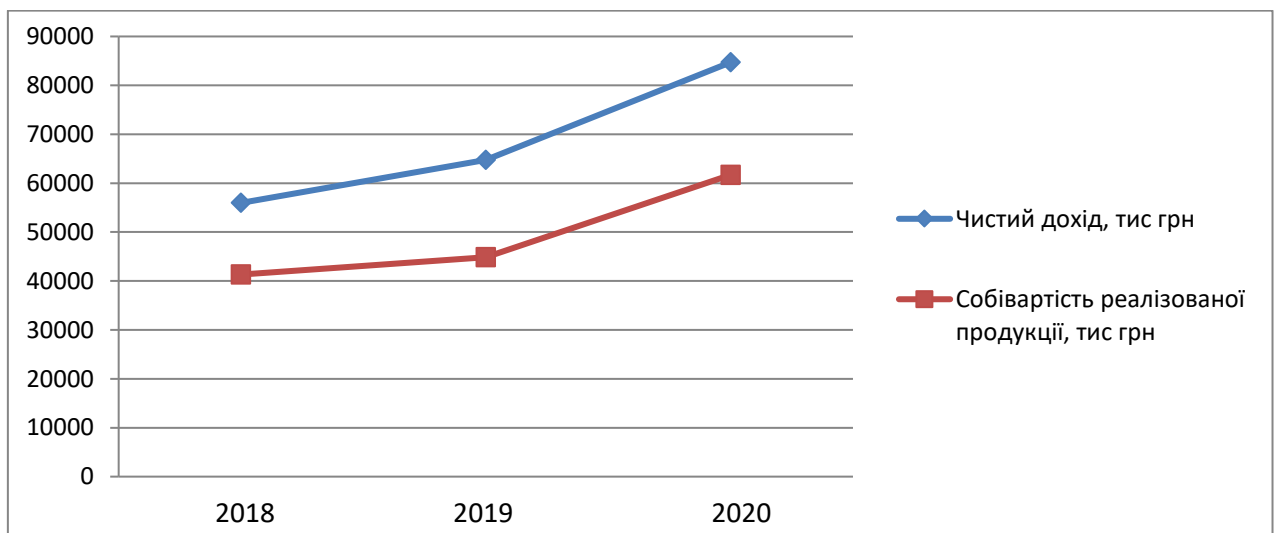

Рисунок 2.1 – Динаміка чистого доходу та собівартості реалізованої продукції на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», тис грн

Аналіз графіків, зображених на рис. 2.1, показує, що за період з 2018 по

2020 роки обсяг чистого доходу підприємства, як і собівартість реалізованої продукції заводу зростали синхронно. Зокрема, величина чистого доходу заводу у 2019 році порівняно з 2018 роком збільшилася із 55969 тис грн, тобто він 15,6%. У 2020 році обсяг чистого доходу заводу знову суттєво збільшився – на 19954 тис грн, і становив 84798 тисяч грн. тобто чистий дохід збільшився ще на 30,9% порівняно з 2019 роком. А загалом у 2020 році обсяг чистого доходу заводу у порівнянні з 2018 роком зріс на 28739 тис грн, або на 51,3%.

Разом з цим у 2019 році збільшилася собівартість реалізованої продукції порівняно з 2018 роком на 3520 тис грн, або на 8,5% - із 41320 тис грн у 2018 році до 44840 тис грн у 2019 році. Хоча це не дуже добре, але варто відзначити, що собівартість реалізованої продукції збільшилася на меншу величину, аніж чистий дохід заводу за цей період. У 2020 році собівартість реалізованої продукції знову зросла на 16852 тис грн, або на 30,2%, тобто приблизно настільки, як величина чистого доходу, яка зросла за цей період на 30,8%.

Також за даними таблиці 2.2 побудуємо графік зміни показників прибутку на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» за останні 3 роки, як показано на рис. 2.2.

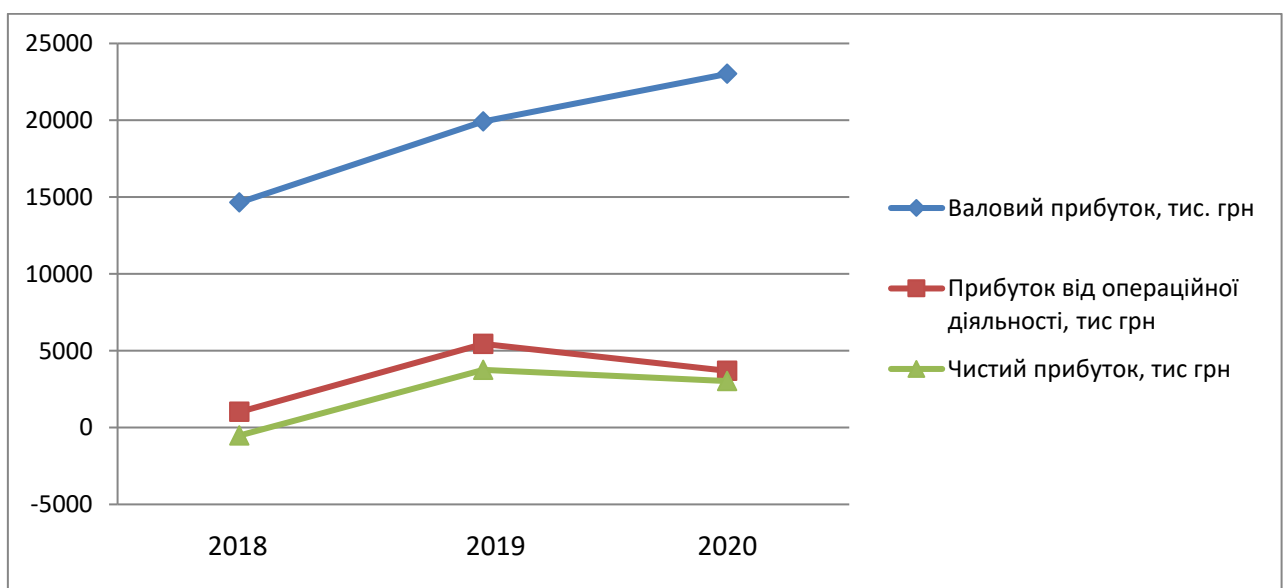

Рисунок 2.2 – Динаміка показників прибутку ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», тис грн

Аналіз графіків, зображених на рис. 2.2, показує, що за період з 2018 по 2020 роки обсяг валового прибутку заводу постійно збільшувався, а обсяг прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку були нестабільними. Так, за 2018-2020 роки валовий прибуток заводу зріс із 14649 тис грн у 2018 році до 19914 тис грн у 2019 році, і до 23016 тис грн у 2020 році. Отже, за три роки валовий прибуток заводу зріс на 8367 тис грн, або на 57,1%.

Стосовно прибутку від операційної діяльності, то його тенденція інша. А саме, величина прибутку від операційної діяльності у 2019 році порівняно з 2018 роком збільшилася із 1016 тис грн до 5443 тис грн, тобто зросла на більше, ніж у 4 рази, або на 436%. У 2020 році обсяг прибутку від операційної діяльності знизився до 3697 тис грн, або на 32,1%, що є негативним фактом у господарській діяльності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод».

Така ж ситуація спостерігається з динамікою чистого прибутку заводу. Так, якщо у 2018 році завод взагалі не мав чистого прибутку, а навпаки – величина збитків становила 516 тис грн, то у 2019 році чистий прибуток заводу становив 3755 тис грн, тобто покращення склало 4271 тис грн, або 828%. Проте уже в наступному – 2020 році, розмір чистого прибутку зменшився у порівнянні з 2019 роком до 3032 тис грн, або на 19,3%. Така динаміка чистого прибутку свідчить, що ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» працював у досліджуваній період нестабільно.

Здійснимо аналіз динаміки основних витратних статей господарської діяльності заводу за три роки, а саме: матеріальних витрат, витрат на оплату праці, амортизаційних відрахувань, «інших операційних витрат», адміністративних витрат та витрат на збут продукції, дані яких занесено у таблицю 2.3.

Виходячи з даних табл. 2.3, а також даних табл. 2.2, побудуємо графіки, що характеризують динаміку собівартості реалізованої продукції та матеріальних витрат ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», які зображено на рис. 2.3.

Таблиця 2.3 – Динаміка витрат ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», тис грн*

Показники	Роки			Відхилення			
	2017	2018	2019	2018 /2017 р.		2019 /2018 р.	
				Абс. знач.	%	Абс. знач.	%
1. Матеріальні витрати	14877	31199	37096	16322	+109	5897	+18,9
2. Витрати на оплату праці (середній на 1 працівника)	7.054	13.174	17.064	6.120	+86,7	3.890	+29,5
3. Амортизація	2598	2645	1323	47	+1,8	-1322	-50
4. Інші операційні витрати	13719	6943	4760	-6776	-49,4	-2183	-31,4
5. Адміністративні витрати	6118	8046	10341	1928	31,5	2295	28,5
6. Витрати на збут	970	1865	3094	895	92,3	1129	65,9

* Так як у 2020 році підприємство змінило форму обліку витрат і дані за цей рік не були деталізовані, вихідні дані у таблиці 2.3 взято за 2017-2019 роки

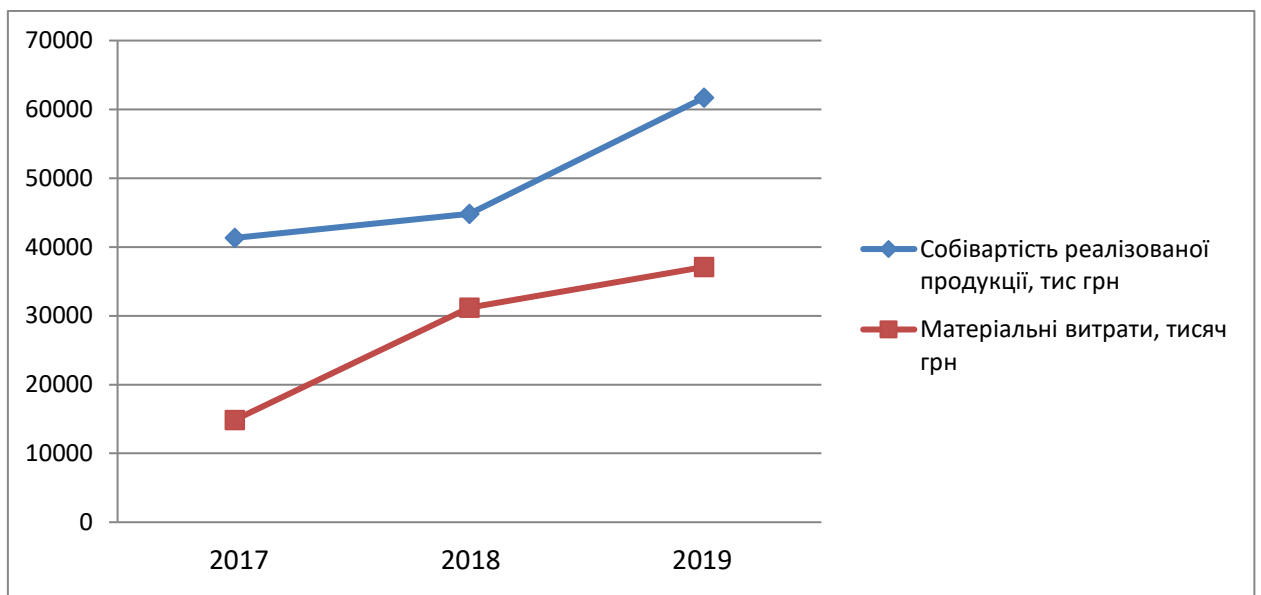

Рисунок 2.3 – Динаміка собівартості реалізованої продукції та матеріальних витрат за 3 роки на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» тис грн

Аналіз графіків, зображених на рис. 2.3, дозволяє виявити, що динаміка матеріальних витрат майже повторює динаміку собівартості реалізованої продукції. Так, у 2019 році обсяг матеріальних витрат зріс порівняно з 2018 роком на 16322 тис грн (із 14877 тис грн до 31199 тис грн), або на 109%.

У 2020 році матеріальні витрати знову зросли на 5897 тис грн, досягши 37096 тис грн, або на 29,5%. Це пояснюється насамперед тим, що за цей період в Україні зросли ринкові ціни на матеріальні та енергетичні ресурси, які завод купує для виробництва продукції, а не збільшенням обсягів продукції заводу в натуральному вимірі.

За даними таблиці 2.3 побудуємо також графіки, що характеризують динаміку витрат на оплату праці, розмір амортизаційних відрахувань, «інших операційних витрат» та адміністративних витрат, а також витрат на реалізацію продукції (рис. 2.4).

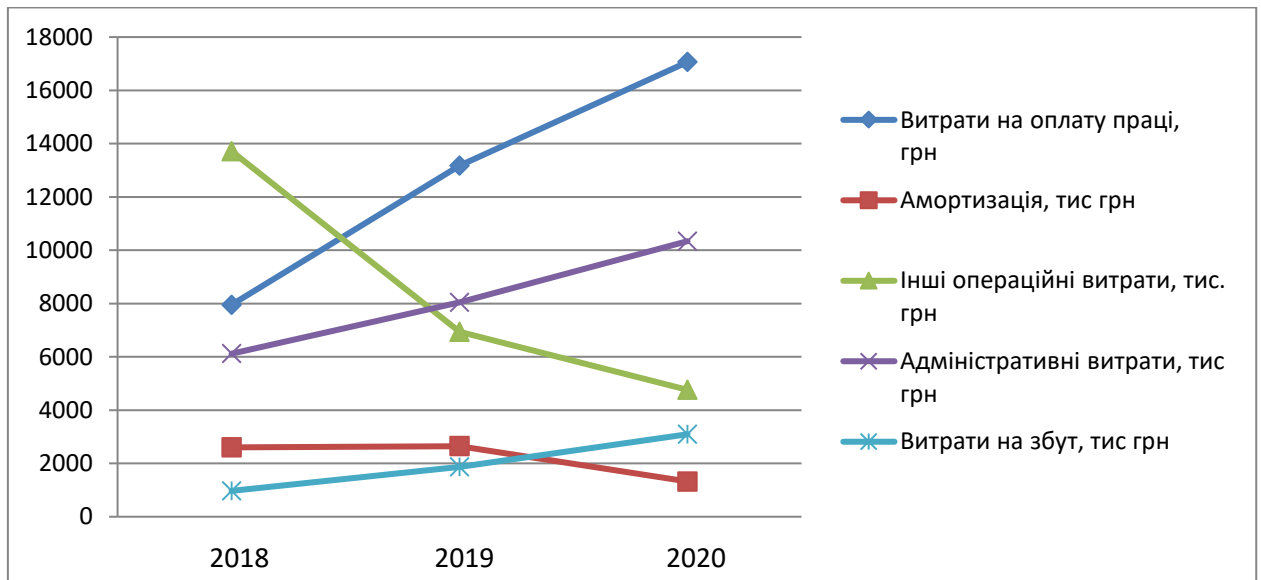

Рисунок 2.4 – Динаміка витрат на оплату праці, амортизаційних відрахувань, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат у ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», тис грн

Аналізуючи побудовані на рис. 2.4 графіки, що характеризують динаміку витрат на оплату праці, адміністративні витрати та витрати на збут продукції, можемо зробити висновок про зростання цих видів витрат упродовж останніх трьох років господарської діяльності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод». Зокрема, обсяг адміністративних витрат у 2019 році виріс порівняно з 2018 роком із 6118 тис грн до 8046 тис грн, або на 31,5%. У 2020 році цей обсяг збільшився до 10341 тис грн, тобто зріс на 2295 тис грн,

або на 28,5%. Отже, впродовж 3-х років адміністративні витрати заводу зросли на 4223 тис грн (10341-6118), або на 69%, що, свідчить про досить таки суттєве їх збільшення.

Що стосується витрати заводу на збут продукції, то вони у 2019 році порівняно з 2018 роком зросли до 1865 тис грн, або на 92,3%. У 2020 році ця динаміка тривала, внаслідок чого розмір витрат на збут зріс до 3094 тис грн, або на 65,9%. Отже, за 3 останні роки господарської діяльності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» витрати на збут продукції збільшилися на 2107 тис грн (3094-987), або на 213%.

Такий стрімкий ріст витрат на збут продукції свідчить, що за умов, коли економічна конкуренція посилюється, завод змушений вкладати більше коштів на рекламу своєї продукції.

Безперечно правильним є на заводі рішення збільшити витрати на оплату праці працівників, адже це мотивуватиме їх до якіснішого виконання своїх обов'язків. Разом з тим, як видно з даних таблиці 2.3, середній рівень зарплати працівників заводу у 2018 році був невисоким і становив 7054 грн. У 2019 році він зріс на 86,7% до 13 174 грн, а у 2020 році збільшився ще на 29,5% сягнувши 17 064 грн. Тобто у 2020 році заробітна плата працівників порівняно з 2018 роком зросла в середньому на 10 010 грн або на 141,9%, що можливо відбулося і вимушено, зате це треба оцінити як позитивний фактор щодо мотивації працівників.

Обсяг інших операційних витрат на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» упродовж 2018-2020 років мав протилежну тенденцію, тобто ці витрати знижувалися. Так, операційні витрати у 2019 році порівняно з 2018 роком знизилася із 13 719 тис грн до 6 943 тис грн, або на 49,4%. У 2020 році обсяг інших операційних витрат знизилася ще на 2183 тис грн – до 4760 тис грн, або на 31,4%. І це є позитивною динамікою, яка позитивно відобразилася на роботі заводу.

Лише витрати на амортизацію не мають чітко вираженої тенденції. Так, у 2019 році розмір амортизаційних відрахувань порівняно з 2018 роком зріс із

2598 тис грн до 2645 тис грн, або зріс на 47 тис грн, чи на 1,8%. Проте вже наступного – 2020 року обсяг амортизаційних відрахувань зазнав суттєвого зниження – до 1 323 тис грн, тобто він знизився вдвічі – на 50%. Це напевне може свідчити про те, що керівництво заводу проводить активну роботу з виведення з експлуатації застарілої техніки та обладнання.

Проаналізуємо докладніше динаміку основних статей «активу» бухгалтерського балансу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» за 2018-2020 роки. Для цього занесемо у таблицю 2.4 значення основних статей активу балансу за 3 роки і здійснимо необхідні розрахунки.

Таблиця 2.4 – Активи бухгалтерського балансу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» на кінець року (тис грн і у %)

Статті активу балансу	Роки			Відхилення			
	2018	2019	2020	2019/2018		2020/2019	
				Абс.	%	Абс.	%
1. Активи	29141	35519	34918	6378	+21,8	-601	-1,7
2. Оборотні активи	15162	21961	19559	6799	+44,8	-2402	-10,9
3. Необоротні активи	13979	13557	15359	-422	-3,0	1802	+13,2
4. Основні засоби (основний капітал)	12876	13192	13101	316	+2,4	-91	-0,7

На основі наведених у таблиці 2.4 даних побудуємо графіки, які характеризують зміну основних активів бухгалтерського балансу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» упродовж 2018-2020 років (рис. 2.5). Із цих графіків видно, що за останні 3 роки одні статті активів бухгалтерського балансу в окремі роки зростало, а значення інших навпаки – зменшувалося. Так, вартість активів ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» з 2018 по 2019 роки зросла на 6378 тис грн (з 29141 тис грн у 2018 році до 35519 тис грн у 2019 році), або на 21,8%. Проте у 2020 році вартість активів заводу незначно зменшилася до рівня 34918 тис грн, тобто на 1,7%.

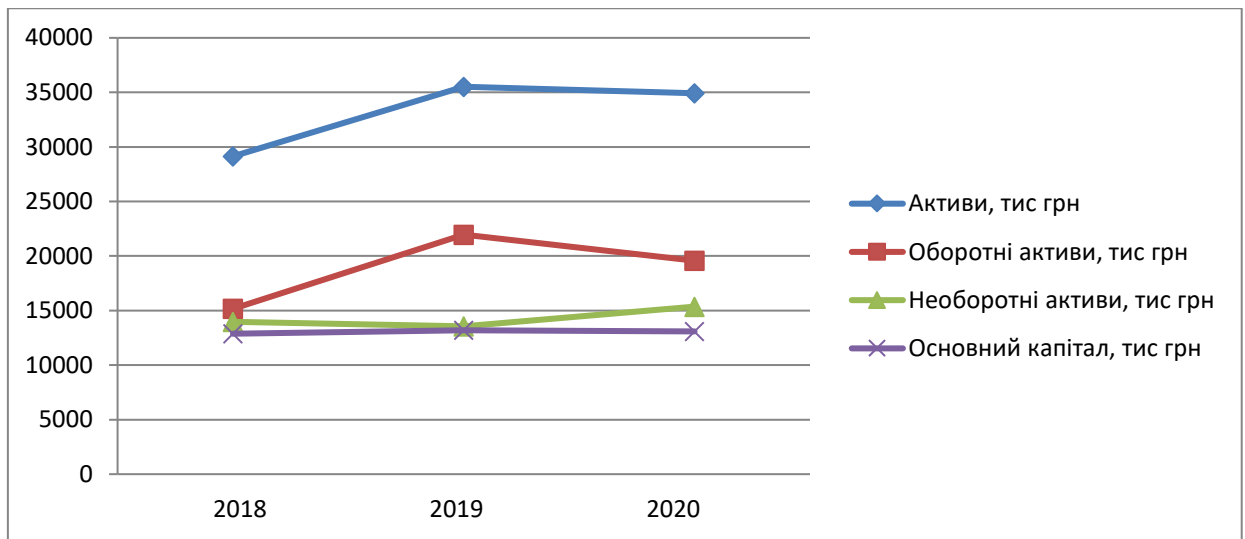

Рисунок 2.5 – Динаміка зміни деяких основних статей активу бухгалтерського балансу у ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» за 2018-2020 р., тис грн

Такою ж була динаміка оборотних активів заводу: у 2019 році їх вартість зросла порівняно з 2018 роком із 15162 тис грн до 21961 тис грн (тобто на 6799 тис грн), що дорівнює 44,8%. Але у 2020 році вартість оборотних активів зменшилася на 22 402 тис грн, або на 10,9%.

Ситуація зі зміною вартості необоротних активів та вартості основних засобів заводу є така: впродовж 2018-2019 років вартість необоротних активів ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» зменшилася з 13979 тис грн у 2018 році, до 13 557 тис грн у 2019 році. Зменшення склало 422 тис грн, або 3%. Але у 2020 році вартість необоротних активів збільшилася до 15359 тис грн, тобто на 1802 тис грн, що становить 13,2%.

Вартість основних засобів (основного капіталу) ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» впродовж 2018-2019 років зросла на величину 316 тис грн, або на 2,4% (з 12876 тис грн у 2018 році до 13192 тис грн у 2019 році), але у 2020 році вартість основних засобів «ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» знизилася до 13101 тис грн, тобто зменшення склало всього 0,7%.

Для повноти аналізу оцінимо також ступінь зношеності основних засобів

ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» за досліджуваній нами період. Для цього, так само керуючись даними бухгалтерського балансу заводу занесемо у табл.2.5 дані з первісної вартості основних засобів підприємства та вартості їх зношення на кінець року в абсолютному вимірі.

Таблиця 2.5 – Вартість основних засобів ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» на кінець року, тис грн

Вартість основних засобів	Роки		
	2018	2019	2020
1. Первісна вартість основних засобів – ПВ	71778	72795	68090
2. Знос основних засобів – ЗН	58902	50602	54989

На основі даних таблиці 2.5 розрахуємо ступінь зношеності (PZ_n) основних засобів ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» за 2018-2020 роки, скориставшись такою формулою:

$$PZ_n = \frac{ЗН}{ПВ} \cdot 100\%, \quad (2.1)$$

де ЗН – зношення основних засобів на кінець року, тисяч грн; ПВ – первісна вартість основних засобів на кінець року, тисяч грн.

Для нашого випадку отримаємо:

$$PZ_n^{2018} = \frac{58902}{71778} \cdot 100\% = 82,0\%,$$

$$PZ_n^{2019} = \frac{59602}{72795} \cdot 100\% = 81,9\%,$$

$$PZ_n^{2020} = \frac{54989}{68090} \cdot 100\% = 80,8\%.$$

Отже, основні засоби заводу мають дуже велику ступінь зношення, яка до того ж впродовж досліджуваного нами періоду фактично знаходилася на одному рівні: на кінець 2018 року ступінь зношення основних засобів становив 82%, на кінець 2019 року – 81,9%, і на кінець 2020 році – 80,8%.

Таким чином упродовж 2018-2020 років на ПрАТ «Могилів-Подільський

машинобудівний завод» ступінь зношеності основних засобів залишається дуже високим, незважаючи на те, що на заводі здійснюється певна робота з уведення в експлуатацію нових основних засобів.

Проаналізувавши динаміку активів, далі оцінимо також динаміку основних статей «пасиву» бухгалтерського балансу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» за 2018-2020 роки, для чого значення статей пасиву бухгалтерського балансу заводу на кінець кожного року занесемо у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Статті пасиву бухгалтерського балансу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», тис грн

Показники «Пасиву» Балансу (на кінець року)	Роки			Відхилення			
	2018	2019	2020	2019 / 2018 р.		2020 / 2019 р.	
				Абс.	%	Абс.	%
1. Пасиви	29141	35519	34918	6378	+21,8	-601	-1,7
2. Власний капітал	8699	12454	16149	3755	+43,2%	3695	+29,7
3. Поточні зобов'язання	19657	21561	16788	1904	+9,7	-4776	-22,2
4. Довгострокові зобов'язання	785	1503	1982	718	+91,5	479	+31,9

На основі даних табл. 2.6 побудуємо графік (рис. 2.6) та проаналізуємо його. Так, з графіку видно, що впродовж за останні 3 роки вищенаведені статті пасиву бухгалтерського балансу змінювалися по-різному. Зокрема, з 2018 по 2019 рік вартість пасивів ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» зросла з 29141 тис грн до 35519 тис грн. Отже, за цей період зростання пасиву бухгалтерського балансу заводу склало 6378 тис грн, або 21,8%. Але у 2020 році вартість пасивів підприємства несуттєво зменшилася до 34918 тис грн, або на 1,7%.

Нестабільна динаміка характерна також для поточних зобов'язань заводу, що опосередковано може свідчити про те, що обсяги виробництва і реалізації продукції у вартісному вимірі є на даному підприємстві нестабільними.

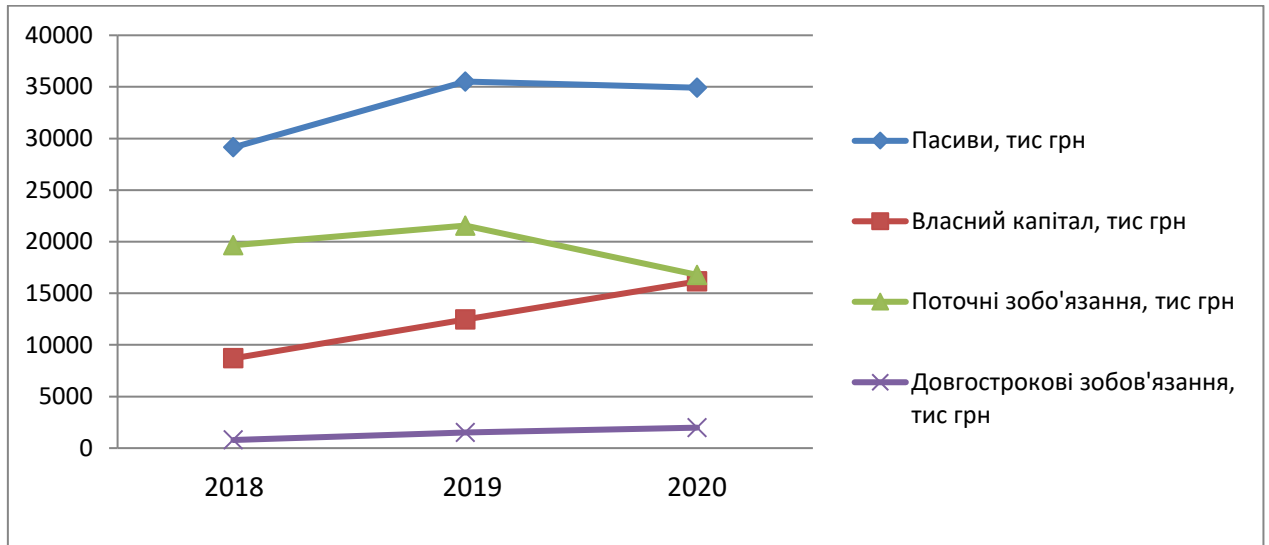

Рисунок 2.6 – Динаміка основних статей пасиву бухгалтерського балансу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», тис грн

Так, у 2019 році поточні зобов'язання ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» порівняно з 2018 роком зросли на 1904 тис грн (з 19657 тис грн до 21561 тис грн), або на 9,7%. А в 2020 році поточні зобов'язання заводу порівняно з 2019 роком несподівано знизилися до 16 788 тис грн, або на 22,2%.

Повільну, але стійку негативну тенденцію до зростання демонструють довгострокові зобов'язання ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод». Так, якщо у 2018 році їх величина становила 785 тис грн, то у 2019 році вона збільшилася до 1503 тис грн, а уже в 2020 році склала 1982 тис грн. Тобто за три роки довгострокові зобов'язання заводу зросли на 1197 тис грн (1982-785), або на 152%. Це хоч і є негативним фактором, проте таке зростання довгострокових зобов'язань ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» можна пояснити бажанням керівництва заводу здійснювати оновлення та модернізацію технологічного обладнання, що безумовно є позитивним, адже це у майбутньому сприятиме підвищенню економічної ефективності господарської діяльності.

Також слід відзначити стрімку тенденцію до зростання, яку демонструє

власний капітал досліджуваного нами підприємства. Так, за 2018-2020 роки вартість власного капіталу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» зростає з 8 699 тис грн у 2018 році до 12 454 тис грн у 2019 році, тобто на 43,2%, а в 2020 році вартість власного капіталу досягла 16 1 49 тис грн, тобто зростання становило 29,7%.

Далі розрахуємо оборотність таких засобів ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», як основні засоби, активи та оборотні активи, занісши їх дані для розрахунку коефіцієнтів оборотності у табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Основні засоби, активи та оборотні активи ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», тис. грн

Показники	2018	2019	2020
1. Чистий дохід підприємства – ЧД	55969	64754	84708
2. Вартість основних засобів на початок року	12211	12876	13192
3. Вартість основних засобів (основного капіталу) підприємства на кінець року	12876	13192	13101
4. Вартість активів підприємства на початок року	25000	29141	35519
5. Вартість активів підприємства на кінець року	29141	35519	34918
6. Вартість оборотних активів підприємства на початок року	10184	15162	21961
7. Вартість оборотних активів підприємства на кінець року	15162	21961	19559

Коефіцієнт *оборотності основних засобів* ($K_{об-ОЗ}$), розрахуємо за формулою (1.1), становитиме:

$$K_{об-ОЗ}^{2018} = \frac{55969}{\frac{12211+12876}{2}} = 4,46,$$

$$K_{об-ОЗ}^{2019} = \frac{64754}{\frac{12876+13192}{2}} = 4,97,$$

$$K_{об-ОЗ}^{2020} = \frac{84708}{\frac{13192+13101}{2}} = 6,44.$$

Коефіцієнт *оборотності активів* ($K_{об-АКТ}$) розрахуємо за формулою (1.2):

$$K_{об-АКТ}^{2018} = \frac{55969}{\frac{25000+29141}{2}} = 2,06,$$

$$K_{об-АКТ}^{2019} = \frac{64754}{\frac{29141+35519}{2}} = 2,00,$$

$$K_{об-АКТ}^{2020} = \frac{84708}{\frac{35519+34918}{2}} = 2,41.$$

Коефіцієнт *оборотності оборотних активів* ($K_{об-ОА}$) розрахуємо за формулою (1.3), становитиме:

$$K_{об-ОА}^{2018} = \frac{55969}{\frac{10184+15162}{2}} = 4,42,$$

$$K_{об-ОА}^{2019} = \frac{64754}{\frac{15162+21961}{2}} = 3,49.$$

$$K_{об-ОА}^{2020} = \frac{84708}{\frac{21961+19559}{2}} = 4,08.$$

Динаміку розрахованих вище коефіцієнтів оборотності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» на 2018-2020 роки зобразимо у вигляді графіку на рис. 2.7.

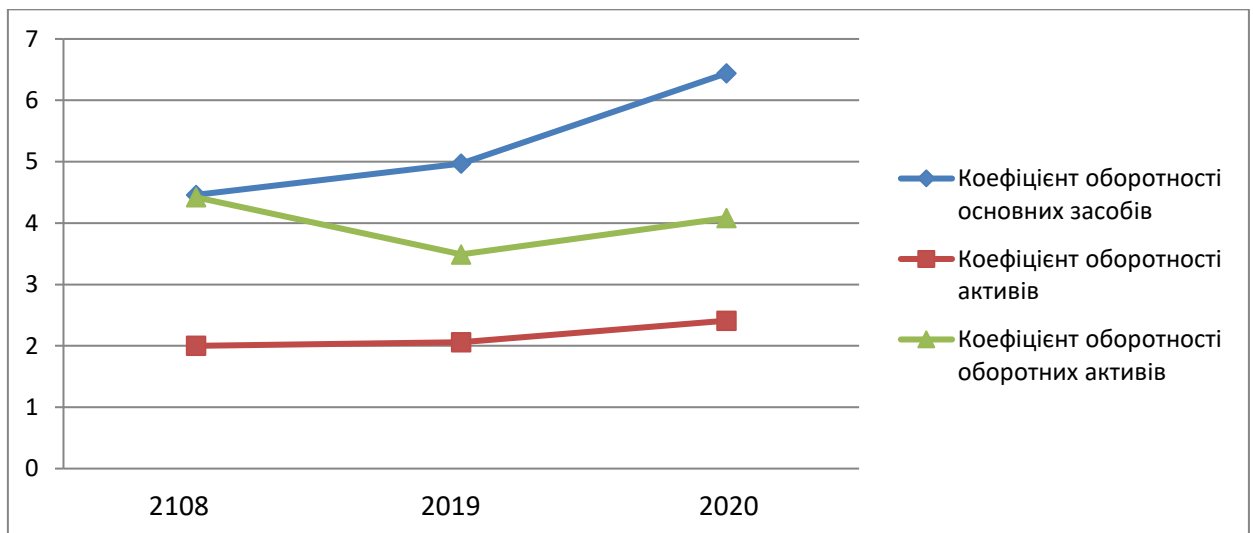

Рисунок 2.7 – Динаміка коефіцієнтів оборотності на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»

Побудовані на рис. 2.7 графіки показують, що практично всі розраховані

коефіцієнти оборотності за останні 3 роки мають позитивну тенденцію до зростання. Так, коефіцієнт оборотності основних засобів зріс із 2018 року до 2020 року з 4,46 до 6,44 (зростання становить 44,4%); коефіцієнт оборотності активів із 2018 року до 2020 року зріс з 2,06 до 2,41 (зростання становить 16,9%); коефіцієнт оборотності оборотних активів за цей період практично залишився на одну рівні.

Проаналізуємо динаміку рівнів рентабельності виробництва, рентабельності активів, рентабельності основних засобів (основного капіталу) та рентабельності чистих активів ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», занісши відповідні дані до табл. 2.11 і на їх основі розрахуємо зазначених коефіцієнтів рентабельності.

Таблиця 2.8 – Дані для розрахунку коефіцієнтів рентабельності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», тис. грн

Показники	2018	2019	2020
1. Чистий прибуток підприємства – ЧП	- 516	3755	3032
2. Вартість основних засобів на початок року	12211	12876	13192
3. Вартість основних засобів (основного капіталу) підприємства на кінець року	12876	13192	13101
4. Вартість активів підприємства на початок року	25000	29141	35519
5. Вартість активів підприємства на кінець року	29141	35519	34918
6. Вартість оборотних активів підприємства на початок року	10184	15162	21961
7. Вартість оборотних активів підприємства на кінець року	15162	21961	19559
8. Поточні зобов'язання підприємства на початок року	18631	19657	21561
9. Поточні зобов'язання підприємства на кінець року	19657	21561	16788

Рентабельність виробництва ($\rho_{\text{вир}}$) розрахуємо за формулою (1.4) становитиме:

$$\rho_{\text{вир}}^{2018} = \frac{-516}{\frac{12211+12876}{2} + \frac{10184+15162}{2}} \cdot 100\% = -2,04\%;$$

$$\rho_{\text{вир}}^{2019} = \frac{3755}{\frac{12892+13192}{2} + \frac{15162+21961}{2}} \cdot 100\% = 11,88\%;$$

$$\rho_{\text{вир}}^{2020} = \frac{3032}{\frac{13192+13101}{2} + \frac{21961+19559}{2}} \cdot 100\% = 8,9\%.$$

Рентабельність активів підприємства ($\rho_{\text{акт}}$) розрахуємо за формулою (1.5):

$$\rho_{\text{акт}}^{2018} = \frac{-516}{\frac{25000+29141}{2}} \cdot 100\% = -1,9\%;$$

$$\rho_{\text{акт}}^{2019} = \frac{3755}{\frac{29141+35519}{2}} \cdot 100\% = 11,61\%;$$

$$\rho_{\text{акт}}^{2020} = \frac{3022}{\frac{35519+34918}{2}} \cdot 100\% = 8,58\%.$$

Рентабельність основних засобів (основного капіталу) підприємства ($\rho_{\text{ОЗ}}$) розрахуємо за формулою (1.6):

$$\rho_{\text{ОЗ}}^{2018} = \frac{-516}{\frac{12211+12876}{2}} \cdot 100\% = -4,11\%;$$

$$\rho_{\text{ОЗ}}^{2019} = \frac{3755}{\frac{12892+13192}{2}} \cdot 100\% = 28,81\%;$$

$$\rho_{\text{ОЗ}}^{2020} = \frac{3032}{\frac{13192+13101}{2}} \cdot 100\% = 23,1\%.$$

Рентабельність чистих активів підприємства ($\rho_{\text{ЧА}}$) розрахуємо за формулою (1.7):

$$\rho_{\text{ЧА}}^{2018} = \frac{-516}{\frac{12211+12876}{2} + \frac{10184+15162}{2} - \frac{18631+19657}{2}} \cdot 100\% = -8,50\%;$$

$$\rho_{\text{ЧА}}^{2019} = \frac{3755}{\frac{12876+13192}{2} + \frac{15162+21961}{2} - \frac{19657+21561}{2}} \cdot 100\% = 34,18\%;$$

$$\rho_{\text{ЧА}}^{2020} = \frac{3032}{\frac{13192+13101}{2} + \frac{21961+19559}{2} - \frac{21561+16788}{2}} \cdot 100\% = 20,58\%.$$

Динаміку розрахованих вище коефіцієнтів рентабельності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» на 2018-2020 роки зобразимо у вигляді графіку на рис. 2.8

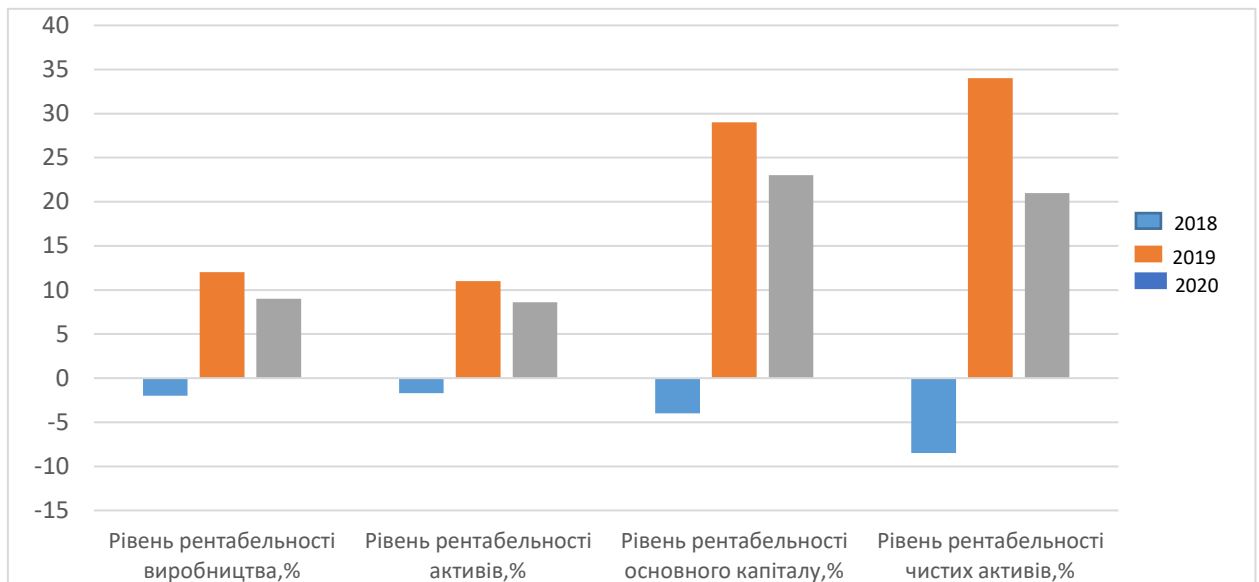

Рисунок 2.8 – Динаміка показників рентабельності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» (у %)

Побудовані на рис. 2.8 графіки показують, що впродовж 2018-2020 років рівень рентабельності виробництва та рентабельності активів заводу практично є однаковими і їх зміна теж однакова. Так, рівень рентабельності виробництва у 2019 році порівняно з 2018 роком зріс з -2,04% до +11,88%, а рівень рентабельності активів зріс з -1,9% до +11,61%. У 2020 році відбулося стрімке падіння цих самих показників: рівень рентабельності виробництва знизився до (+8,9)%, а рівень рентабельності активів знизився до +8,58%, що є негативним для підприємства і свідчить про погіршення його господарської діяльності.

Що стосується рівня рентабельності основного капіталу, його динаміка така ж як ф попередніх показників, хоча загалом рентабельність основного капіталу залишається значно вищою за рентабельність виробництва. Так, у 2019 році порівняно з 2018 роком рівень рентабельності основного капіталу зріс із -4,11% до +28,81%. Проте в 2020 році відбулося падіння цього показника до +23,1%, що свідчить про нестабільність в діяльності підприємства.

Подібною до рентабельності основного капіталу є динаміка рентабельності чистих активів заводу. Так, у 2019 році рівень рентабельності

чистих активів порівняно з 2018 роком підвищився з -8,50% до +34,18%, а в 2020 році навпаки – знизився до +20,58%, що теж є свідченням нестабільної роботи заводу.

Проаналізуємо також динаміку найважливіших фінансових показників, до яких ми відносимо такі коефіцієнти: загальної ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, фінансової незалежності та фінансової заборгованості. З них коефіцієнти загальної ліквідності та фінансової заборгованості є більш загальними і опосередковано характеризують ефективність використання власного капіталу підприємства, а коефіцієнти фінансової стійкості, фінансової незалежності та платоспроможності характеризують ефективність використання власного капіталу підприємства.

Дані для розрахунку наведених вище фінансових коефіцієнтів містяться у табл. 2.8, а додаткові дані для розрахунків цих коефіцієнтів занесемо у таблицю 2.9.

Таблиця 2.9 – Додаткові дані для розрахунку фінансових коефіцієнтів, тис грн

Показники	2018	2019	2020
1. Величина довгострокових зобов'язань підприємства на початок року	2462	785	1503
2. Величина довгострокових зобов'язань підприємства на кінець року	785	1503	1982
3. Вартість власного капіталу підприємства на початок року	3907	8699	12454
4. Вартість власного капіталу підприємства на кінець року	8699	12454	16149

Коефіцієнт загальної ліквідності ($K_{зл}$) розрахуємо за формулою (2.2):

$$K_{зл} = \frac{OA_{сер}}{ПЗ_{сер}}, \quad (2.2)$$

$OA_{сер}$ – середньорічна вартість оборотних активів підприємства; $ПЗ_{сер}$ – середньорічна вартість поточних зобов'язань підприємства.

$$K_{3л}^{2018} = \frac{\frac{10184+15162}{2}}{\frac{18631+19657}{2}} = 0,66;$$

$$K_{3л}^{2019} = \frac{\frac{15162+21961}{2}}{\frac{19657+21561}{2}} = 0,9;$$

$$K_{3л}^{2020} = \frac{\frac{21961+19559}{2}}{\frac{21561+16788}{2}} = 1,08.$$

Отже, як бачимо коефіцієнт $K_{3л}$ протягом 2018-2020 років має тенденцію до зростання, але разом з тих він досяг нормативного значення ($K_{3л} > 2$). Це свідчить, що завод неспроможний власними поточними активами покривати свої поточні зобов'язання.

Коефіцієнт фінансової заборгованості ($K_{заб}$) розрахуємо за формулою (2.3):

$$K_{заб} = \frac{ПЗ_{сер} + ДЗ_{сер}}{A_{сер}} \quad (2.3)$$

де $A_{сер}$ – середньорічна величина активів підприємства; $ПЗ_{сер}$ – середньорічна вартість поточних зобов'язань підприємства; $ДЗ_{сер}$ – середньорічна величина довгострокових зобов'язань підприємства.

$$K_{заб}^{2018} = \frac{\frac{18631+19657}{2} + \frac{2462+785}{2}}{\frac{25000+29141}{2}} = 0,77;$$

$$K_{заб}^{2019} = \frac{\frac{19657+21561}{2} + \frac{785+1503}{2}}{\frac{29141+35519}{2}} = 0,64;$$

$$K_{заб}^{2020} = \frac{\frac{21561+16788}{2} + \frac{1503+1982}{2}}{\frac{35519+34918}{2}} = 0,59.$$

Отже, коефіцієнт фінансової заборгованості протягом 2018-2020 років має тенденцію до зниження, що є позитивним, хоч і його значення залишається значно вище нормативного, яке становить 0,5...0,6. Це означає, що значна частина активів підприємства формується за рахунок кредитних коштів.

Коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{ст}$) розрахуємо за формулою (1.11):

$$K_{cm}^{2018} = \frac{\frac{3907+8699}{2} + \frac{2462+785}{2}}{\frac{25000+29141}{2}} = 0,29;$$

$$K_{cm}^{2019} = \frac{\frac{8699+12454}{2} + \frac{785+1503}{2}}{\frac{29141+35519}{2}} = 0,36;$$

$$K_{cm}^{2020} = \frac{\frac{12454+16149}{2} + \frac{1503+1982}{2}}{\frac{35519+34918}{2}} = 0,46.$$

Коефіцієнт фінансової стійкості показує, наскільки підприємство незалежне від зовнішніх джерел фінансування. Проведені розрахунки показали, що протягом 2018-2020 років коефіцієнт фінансової стійкості постійно на даному підприємстві зростав, але все ж залишається набагато нижчим за нормативне значення, яке становить більше за 0,5...0,9. Отже, ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» має недостатню фінансову стійкість і залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансової незалежності $K_{ф-н}$, розраховується за формулою (1.12):

$$K_{ф-н}^{2018} = \frac{\frac{3907+8699}{2}}{\frac{25000+29141}{2}} = 0,23;$$

$$K_{ф-н}^{2019} = \frac{\frac{8699+12454}{2}}{\frac{29141+35519}{2}} = 0,327;$$

$$K_{ф-н}^{2020} = \frac{\frac{12454+16149}{2}}{\frac{35519+34918}{2}} = 0,41.$$

Цей коефіцієнт впродовж 2018-2020 років постійно зростав, але і він залишається на даному підприємстві значно нижче нормативного значення, яке становить (0,6...0,9). Це свідчить, що ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» має недостатню фінансову незалежність і не достатньо фінансово спроможне виконувати довгострокові завдання.

Коефіцієнт платоспроможності підприємства $K_{плат}$ (або коефіцієнт фінансування) розраховується за формулою (1.13):

$$K_{\text{плат}}^{2018} = \frac{\frac{3709+8699}{2}}{\frac{18631+19657}{2} + \frac{2462+785}{2}} = 0,30;$$

$$K_{\text{плат}}^{2019} = \frac{\frac{8699+12454}{2}}{\frac{19657+21561}{2} + \frac{785+1503}{2}} = 0,48;$$

$$K_{\text{плат}}^{2020} = \frac{\frac{12454+16149}{2}}{\frac{21561+16788}{2} + \frac{1503+1982}{2}} = 0,68.$$

Упродовж 2018-2020 років коефіцієнт платоспроможності постійно зростає, але теж залишається на цьому заводі значно нижче нормативного значення, яке має бути > 2 . Це означає, незадовільну здатність ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» забезпечити поточні та довгострокові зобов'язання за рахунок власного капіталу.

На основі розрахованих вище фінансових коефіцієнтів побудуємо графік, як показано на рис 2.12.

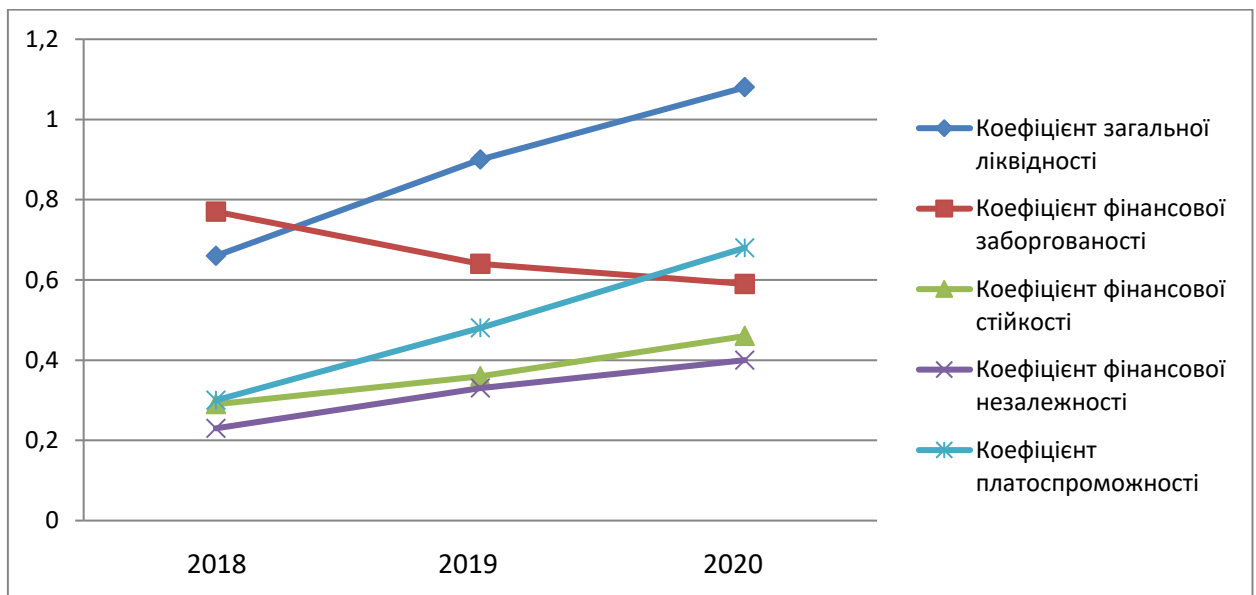

Рисунок 2.9 – Фінансові коефіцієнти ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» (у відносних показниках)

Із графіка, що на рис. 2.9, видно, що впродовж 2018-2020 років усі розраховані нами коефіцієнти так і не досягли нормативних значень, хоч і мають позитивну тенденцію.

Отже, ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» неспроможне за рахунок власних поточних (оборотних) активів покривати свої поточні зобов'язання, а обсягу власного капіталу недостатньо для покриття поточних та довгострокових зобов'язань.

ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» є також недостатньо фінансово стійким у довгостроковій перспективі, оскільки залежить від зовнішніх джерел фінансування, без яких йому буде складно виконувати поставлені довгострокові завдання.

Коефіцієнт фінансової заборгованості заводу впродовж 2018-2020 років мав тенденцію до зниження, що є позитивним, проте теж його значення нижче за нормативне, що свідчить про те, що значна частина активів ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» формується переважно не за рахунок власних, а за рахунок запозичених коштів.

2.3 Діагностика рівня рентабельності власного капіталу заводу

Розрахуємо рівень ефективності (рентабельності) використання власного капіталу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» за такими коефіцієнтами:

- оборотності (окупності) власного капіталу,
- оборотності авансованого капіталу;
- рентабельності власного капіталу,
- захисту власного капіталу,
- ризику власного капіталу,
- захисту статутного капіталу підприємства.

Формули для розрахунку вищенаведених коефіцієнтів наведено у п. 1.3 першого розділу магістерської роботи.

Дані для проведення необхідних розрахунків цих коефіцієнтів наведено у табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Дані для розрахунку коефіцієнтів ефективності використання власного капіталу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», тис грн

Показники	2018	2019	2020
1. Чистий дохід – ЧД	55969	64754	84708
2. Чистий прибуток – ЧП	- 516	3755	3032
3. Величина довгострокових зобов'язань підприємства на початок року – ДЗ _{поч}	2462	785	1503
4. Величина довгострокових зобов'язань підприємства на кінець року – ДЗ _{кін}	785	1503	1982
5. Вартість власного капіталу підприємства на початок року – ВК _{поч}	3907	8699	12454
6. Вартість власного капіталу підприємства на кінець року – ВК _{кін}	8699	12454	16149
7. Величина додаткового капіталу на початок року – Д _{поч}	2356	9083	9083
8. Величина додаткового капіталу на кінець року – Д _{кін}	9083	9083	9083
9. Величина резервного капіталу на початок року – Р _{поч}	0	0	0
10. Величина резервного капіталу на кінець року – Р _{кін}	0	0	0

Отже, коефіцієнт оборотності власного капіталу ($K_{об-ВК}$) розраховуємо за формулою (1.8):

$$K_{об-ВК}^{2018} = \frac{55969}{\frac{3907+8699}{2}} = 8,88;$$

$$K_{об-ВК}^{2019} = \frac{64754}{\frac{8699+12454}{2}} = 6,13;$$

$$K_{об-ВК}^{2020} = \frac{84708}{\frac{12454+16149}{2}} = 5,92.$$

Коефіцієнт оборотності авансованого капіталу ($K_{об-АвК}$) розраховуємо за формулою (1.9):

$$K_{об-АвК}^{2018} = \frac{55969}{\frac{3907+8699}{2} + \frac{2462+785}{2}} = 7,06;$$

$$K_{об-Ак}^{2019} = \frac{64754}{\frac{8699+12454}{2} + \frac{785+1503}{2}} = 5,52;$$

$$K_{об-Ак}^{2020} = \frac{84708}{\frac{12454+16149}{2} + \frac{1503+1982}{2}} = 5,28.$$

Рентабельність власного капіталу підприємства (ρ_{BK}) розраховуємо за формулою (1.10):

$$\rho_{BK}^{2018} = \frac{-516}{\frac{3907+8699}{2}} \cdot 100\% = -8,2\%;$$

$$\rho_{BK}^{2019} = \frac{3755}{\frac{8699+12454}{2}} \cdot 100\% = 35,5\%;$$

$$\rho_{BK}^{2020} = \frac{3032}{\frac{12454+16149}{2}} \cdot 100\% = 21,2\%.$$

Коефіцієнт захисту власного капіталу підприємства ($K_{зах-БК}$), який демонструє частину власного капіталу, яка виконує захисну функцію на підприємстві розраховуємо за формулою (1.14):

$$K_{зах-БК}^{2018} = \frac{\frac{2356+9083}{2} + 0}{\frac{3907+8699}{2}} = 0,91,$$

$$K_{зах-БК}^{2019} = \frac{\frac{9083+9083}{2} + 0}{\frac{8699+12545}{2}} = 0,86,$$

$$K_{зах-БК}^{2020} = \frac{\frac{9083+9083}{2} + 0}{\frac{12545+16149}{2}} = 0,63.$$

Зниження $K_{зах-БК}$ свідчить про зменшення обсягів резервного та додаткового капіталу, який може бути використаним при виникненні непередбачуваних ситуацій та погіршенні фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт ризику власного капіталу підприємства ($K_{риз-БК}$), який визначає рівень ризику втрати підприємством свого статутного капіталу та накопиченого нерозподіленого прибутку, розраховуємо за формулою (1.15):

$$K_{риз-БК}^{2018} = \frac{\frac{3907+8699}{2} - \frac{2356+9083}{2}}{\frac{2356+9083}{2} + 0} = 0,1;$$

$$K_{риз-ВК}^{2019} = \frac{\frac{8699+12545}{2} - \frac{9083+9083}{2}}{\frac{9083+9083}{2} + 0} = 0,17;$$

$$K_{риз-ВК}^{2020} = \frac{\frac{12545+16149}{2} - \frac{9083+9083}{2}}{\frac{9083+9083}{2} + 0} = 0,58.$$

Збільшення цього коефіцієнта свідчить про зростання ризику вкладень коштів у розвиток досліджуваного підприємства.

Коефіцієнт захисту статутного капіталу підприємства ($K_{зах-СК}$) який розраховується за формулою (1.16) для нашого підприємства у всі роки дорівнює 0, оскільки ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» немає резервного капіталу. А нормативне значення $K_{зах-СК} > 0,15$, що говорить про те, що підприємству потрібно збільшувати обсяг резервного капіталу щорічно хоча б на 5%.

Розраховані нами показники зведемо у табл. 2.11 та проаналізуємо їх.

Таблиця 2.11 – Коефіцієнти, що характеризують рівень ефективності (рентабельності) використання власного капіталу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»

Показники	Роки		
	2018	2019	2020
1. Коефіцієнт оборотності власного капіталу – $K_{об-ВК}$	8,88	6,13	5,92
2. Коефіцієнт оборотності авансованого капіталу – $K_{об-АВК}$	7,06	5,52	5,28
3. Рентабельність власного капіталу – $р_{ВК}$	-8,2%	35,5%	21,2%
4. Коефіцієнт захисту власного капіталу – $K_{зах-ВК}$	0,91	0,86	0,63
5. Коефіцієнт ризику власного капіталу – $K_{риз-ВК}$	0,1	0,17	0,58
6. Коефіцієнт захисту статутного капіталу підприємства – $K_{зах-СК}$	0	0	0

Проаналізуємо динаміку розрахованих у табл. 2.11 коефіцієнтів ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод».

По-перше, всі показники, що безпосередньо характеризують ефективність функціонування власного капіталу заводу мають стійку тенденцію до погіршення. Зокрема, коефіцієнт оборотності власного капіталу скоротився з 8,88 у 2018 році до 5,92 у 2020 році. А коефіцієнт оборотності авансованого капіталу знизився з 7,06 у 2018 році до 5,28 у 2020 році.

По-друге, нестійкою виявилася тенденція рентабельності використання власного капіталу досліджуваного підприємства. Так, якщо в 2019 році відносно 2018 року (коли завод працював зі збитками) коефіцієнт рентабельності власного капіталу зріс до 35,5%, то у 2020 році коефіцієнт рентабельності власного капіталу підприємства знову знизився до 21,2% тобто на 14,3%.

По-третє, негативним для ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» є те, що впродовж 2018-2020 років:

- коефіцієнт захисту власного капіталу підприємства зменшився з 0,91 до 0,63,
- коефіцієнт ризику втрати власного капіталу, навпаки, зріс з рівня 0,1 до рівня 0,58,
- коефіцієнт захисту статутного капіталу підприємства взагалі дорівнює «0».

Отже, на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» відчувається нестача власного капіталу. тому його керівництву потрібно терміново вживати ефективні заходи, які дозволять підвищити ефективність його використання.

Висновки до другого розділу

Проаналізувавши діяльність ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», можемо зробити певні висновки.

1. Динаміка основних економічних показників діяльності підприємства за 2018-2020 роки є нестабільною. Зокрема, спостерігається зростання чистого

доходу, собівартості реалізованої продукції, матеріальних витрат, валового прибутку підприємства.

2. Динаміка прибутку підприємства від операційної діяльності та чистого прибутку теж нестабільна.

3. Позитивною є тенденція зростання витрат на оплату праці працівників підприємства.

4. Значення окремих статей активу бухгалтерського балансу то зростає, то зменшується. Так само як і динаміка оборотних активів підприємства.

5. Основні засоби підприємства є дуже зношеними.

6. Для багатьох статей пасиву бухгалтерського балансу підприємства теж характерна нестабільна динаміка.

7. Стабільну тенденцію до зростання демонструє лише власний капітал підприємства, одна теж відчувається його нестача. Також практично всі коефіцієнти оборотності мають тенденцію до зростання, що є позитивним фактом у роботі підприємства.

8. Динаміка показників рентабельності є нестабільною, що загалом свідчить про погіршення роботи підприємства.

9. Коефіцієнти загальної ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та фінансової незалежності мають позитивну динаміку, хоча не досягають нормативних значень. Це означає, що підприємство неспроможне за рахунок власних поточних (оборотних) активів покривати свої поточні зобов'язання, а власний капітал не покриває поточних та довгострокових зобов'язань. Окрім цього підприємство є недостатньо фінансово стійким і у довгостроковій перспективі залежить від зовнішніх джерел фінансування.

10. Показники, які безпосередньо характеризують ефективність функціонування власного капіталу підприємства у своїй більшості погіршуються.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РІВНЕМ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1 Обґрунтування плану заходів з оптимізації системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства

Перед тим, як приступити до розробки рекомендацій з побудови на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства, обґрунтуємо вибір підприємством базової стратегії розвитку. Для цього, керуючись рекомендаціями, наведеними в [31, 32], а також результатами проведеного нами економічного аналізу діяльності підприємства (див. розділ 2), визначимо сильні і слабкі сторони діяльності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», а також проаналізуємо сприятливі можливості і потенційні загрози для розвитку цього підприємства.

Для обґрунтування заходів щодо вдосконалення системи управління підвищенням ефективності використання власного капіталу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» та загалом підприємств машинобудівної галузі визначимо слабкі та сильні сторони підприємства, щодо якого будуть застосовуватися такі заходи.

Якщо говорити про ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», аналіз господарської діяльності якого було здійснено у другому розділі цієї роботи, то його сильними сторонами є:

- достатньо високий діловий імідж;
- прийнятна якість та широка номенклатура виробленої продукції;
- наявність стабільного високопрофесійного трудового колективу працівників тощо.

Слабкими ж сторонами цього підприємства є:

- Висока ступінь зношеності основних засобів;

- відсутність достатніх фінансових ресурсів для розвитку;
- постійне зростання цін на матеріальні та енергетичні ресурси, які завод використовує для виробництва готової продукції тощо.

Практично всі підприємства машинобудівної галузі мають сприятливі можливості для свого розвитку, тому що наразі існує на ринку стабільний попит на технологічне обладнання, яке випускають такі підприємства. Це обладнання для великих комбінатів хлібопродуктів, комбікормових заводів, елеваторів, машин для колективних, фермерських та інших сільських господарств.

До зовнішніх небезпек напевне треба віднести:

- не завжди прогнозовану економічну політику держави;
- нинішнє стрімке поширення коронавірусної інфекції та загрозу через це нової світової економічної кризи;
- посилення конкуренції з боку виробників аналогічної продукції;
- складність залучення інвестицій.

Виходячи із названих сильних і слабких сторін та потенційних можливостей і зовнішніх та внутрішніх загроз, ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» у змозі за рахунок своїх сильних сторін нейтралізувати потенційні небезпеки, скориставшись сприятливими можливостями, аби збільшити обсяги виробництва продукції та завоювати ринок для її реалізації підвищивши продуктивність праці та знизивши ціну продажі своєї продукції.

Для цього керівництву ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» варто обрати стратегію обмеженого зростання, сутність якої полягає у тому, що цілі підприємства повинні встановлюватися «від досягнутого» і передбачати незначне, проте поступове та стабільне покращення основних фінансових і економічних показників фінансово-економічної діяльності заводу.

Стратегії обмеженого зростання має відповідати виробнича стратегія. Яка передбачає вироблення плану дій з удосконалення системи управління підвищенням ефективності використання власного капіталу підприємства.

Аналіз наукової економічної літератури показує, що загалом є багато різних виробничих стратегій, обрання кожної з яких залежить від низки об'єктивних чинників. Зокрема, до таких чинників можна віднести величину попиту на продукцію підприємства та рівень отриманого ним чистого прибутку.

Виходячи з того, що попит на продукцію машинобудівних підприємств наразі є стабільно середнім, як і обсяг отриманого чистого прибутку, у якості виробничої стратегії доцільно, на наш погляд, обрати «стратегію стабілізації виробництва», особливістю якої є те, що «підприємство робить основний упор на підтримці та поступовому розвитку виробничого процесу без вкладання значних коштів у подальше його розширення [33]. Така виробнича стратегія в сучасних умовах господарювання найбільше підходить ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод».

Комплекс конкретних заходів з розробки та управління системою підвищення рівня рентабельності власного капіталу підприємства можна розділити на дві групи:

перша група заходів – це загальноприйняті методи, які покликані сприяти підвищенню економічної ефективності господарської діяльності підприємства за рахунок покращення його основних фінансових показників, що зумовить підвищення рівня рентабельності власного капіталу;

друга група заходів – це застосування так званого фінансового левериджу (фінансового важеля), який за рахунок залучення позикових коштів і їх раціонального використання у виробничому процесі для здійснення модернізації обладнання, розробки нових видів продукції, підвищення її якості тощо дозволяє підвищити рентабельність власного капіталу підприємства.

Що стосується методу фінансового левериджу (фінансового важеля), то його ефект ($E_{ф-л}$) полягає в тому, що він може викликати приріст рентабельності власного капіталу підприємства.

Ефект фінансового левериджу можна розраховувати за формулою:

$$E_{ф-л} = (1 - \alpha) \cdot \left(\frac{ВК_{сер}}{A_{сер}} - \frac{\beta\%}{100\%} \right) \cdot \frac{ДЗ_{сер} + ПК}{ВК_{сер}} \cdot 100\%, \quad (3.1)$$

де $ВК_{сер}$ – середньорічна вартість власного капіталу у попередньому році;
 $A_{сер}$ – середньорічна вартість активів підприємства; α – ставка податку на прибуток в Україні (у 2020 та 2021 роках $\alpha = 0,18$); β – середньозважена ставка за кредитами в Україні, $ДЗ_{сер}$ – середньорічна величина довгострокових зобов'язань підприємства; $ПК$ – вартість кредиту, який планує залучити підприємство для свого розвитку.

Докладний план заходів з розробки та впровадження системи управління підвищенням економічної ефективності використання власного капіталу на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» ми представили у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – План заходів з розробки та впровадження системи управління підвищенням ефективності використання власного капіталу на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»

Найменування заходів та їх зміст	Відповідальні	Витрати
1	2	3
1. Створення координаційного центру (спеціальної групи) при Голові правління, в обов'язки якого будуть входити: розробка і контроль за реалізацією комплексу заходів з підвищення рентабельності власного капіталу підприємства	Голова правління	1 млн грн одноразово
2. Організація на основі розробленого алгоритму управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства роботи координаційного центру	Голова правління	-

Продовження таблиці 3.1

<i>1. Загальні заходи з підвищення ефективності господарської діяльності підприємства</i>		
3. а) впровадження сучасних технологій, які сприяють мінімізації витрат матеріалів та економії часу; б) підвищення якості виробленої продукції в) упровадження в процес виробництва сучасних інформаційних технологій; г) удосконалення роботи маркетингової служби та служби збуту продукції підприємства; д) пошук нових ринків збуту продукції підприємства; е) підвищення рівня кваліфікації персоналу підприємства; ж) розробка гнучкої системи матеріального стимулювання працівників за досягнуті успіхи із забезпечення економії у використанні ресурсів та підвищенні рентабельності власного капіталу; е) інші заходи та методи	Керівники відповідних підрозділів та служб	Щорічно по 2 млн грн. Кошти мають розподілятися між заходами к залежності від ситуації на ринку, можливих дій конкурентів, економічної ситуації в країні та ін.
<i>2. Застосування методу фінансового левериджу</i>		
4. Залучення підприємством для розвитку та розв'язання актуальних технічних, виробничих та інших питань кредитних коштів	Заст. Голови правління з економічних питань	Кредит у 2 млн грн
Усього	1 млн грн одноразово та по 2 млн грн щороку	

Як видно з таблиці 3.1, виконання плану заходів з розробки та впровадження системи управління підвищенням ефективності використання власного капіталу на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» передбачає, що його керівництву потрібно щорічно витрачати не менше 1 млн грн. У той же час, виходячи з того, що у 2020 році чистий прибуток підприємства становив всього 3032 тис грн, стає зрозуміло, що таких коштів у підприємства немає і тому єдиним виходом з цієї ситуації є залучення банківських кредитних ресурсів у розмірі 2 млн грн.

Запровадження вищеназваних заходів сприятиме підвищенню рівня рентабельності власного капіталу підприємства. Правда є одна проблема – щоб здійснити запозичення коштів для свого розвитку, керівництву

підприємства треба підвищити рівень рентабельності власного капіталу та забезпечити фінансову стабільність.

3.2 Шляхи удосконалення організаційної структури управління машинобудівним підприємством

Здійснений аналіз системи управління ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» показав, що підприємством застосовується організаційно-правова форма управління у вигляді приватного акціонерного товариства.

Поточне управління підприємством здійснює Голова правління.

Тип організаційної структури управління – лінійно-функціональний.

Аналіз існуючої на підприємстві організаційної структури управління дозволяє зробити такі висновки:

1) на заводі відсутня служба, яка безпосередньо займається управлінням підвищенням ефективності використання (підвищенням рівня рентабельності) власного капіталу;

2) немає відлагодженої стратегії розвитку підприємства, що ускладнює планування ефективних заходів з підвищення ефективності використання власного капіталу;

3) недостатньо опрацьований алгоритм управління підвищенням ефективності використання (підвищенням рівня рентабельності) власного капіталу підприємства і не створена відповідна система ефективного правління даним процесом.

Виходячи з вищезазначеного ми пропонуємо провести на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» певне вдосконалення організаційної структури управління підприємством. У першу чергу це стосується тієї структури, яка безпосередньо займається розв'язанням проблем, пов'язаних з підвищенням ефективності використання власного капіталу.

Для цього ми пропонуємо створити при Голові правління постійно діючий координаційний центр у складі всіх власників заводу, представників міноритарних власників та заступників Голови правління.

Основними функціями такого координаційного центру мають бути:

- постійне здійснення моніторингу господарської діяльності підприємства через основні економічні показниками:
- розробка і контроль за виконанням заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання власного капіталу підприємства.

Основними завданнями такого координаційного центру мають бути:

- забезпечення захисту економічних інтересів власників підприємства, що можна здійснити шляхом проведення час від часу оцінки результатів роботи підприємства;
- розробка та контроль за виконанням заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання власного капіталу підприємства.

Виконанням представлених заходів мають зайнятися відповідні служби підприємства, а саме – заступники Голови правління, які представлені у координаційному центрі. За потреби до роботи в координаційному центрі можна залучити фахівців з інших підрозділів заводу.

Удосконалена організаційна структура управління ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» має вигляд, який наведено на рисунку 3.1.

Така організаційна структура управління підприємством сприятиме кращій координації діяльності власників підприємства та фахівців різних його підрозділів при розв'язанні виробничих проблем, пов'язаних з підвищенням ефективності використання (рівня рентабельності) власного капіталу підприємства.

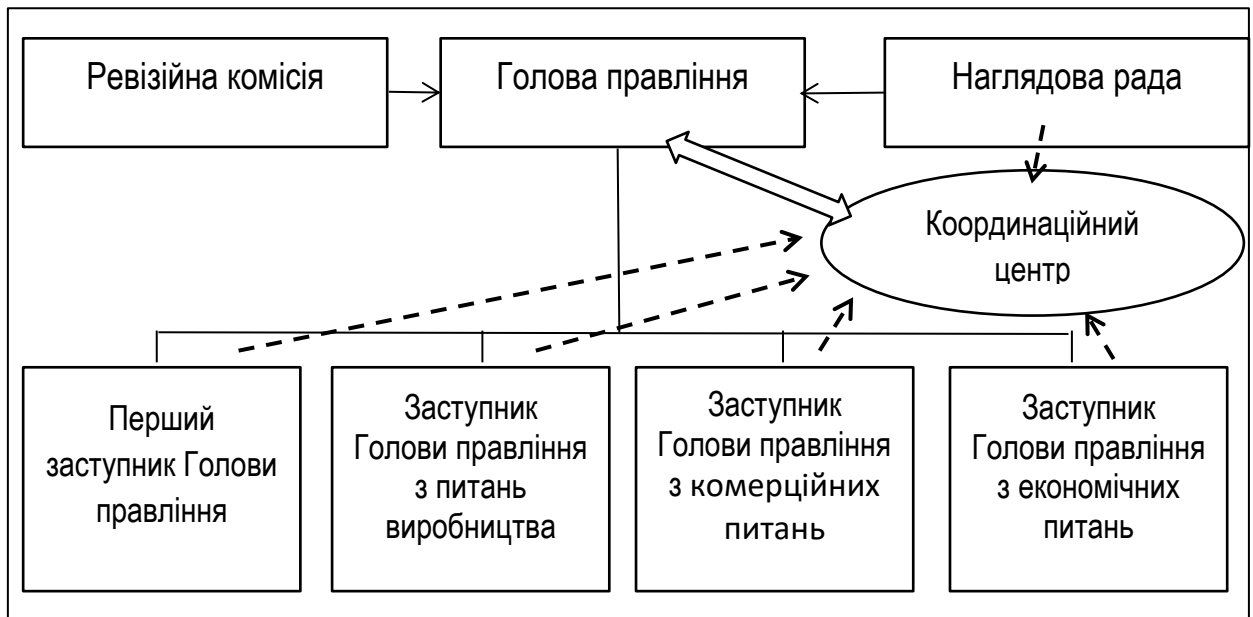

Рисунок 3.1 – Удосконалена організаційна структура управління ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»

Висновок до третього розділу

На основі здійсненого аналізу обґрунтовано, що з метою забезпечення подальшого розвитку ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», за умов що нині склалися на підприємстві, найкраще підходить довгострокова стратегія обмеженого зростання, в основі якої виробнича стратегія стабілізації.

Запропоновано удосконалену організаційну структуру управління ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», яка передбачає створення при Голові правління спеціального координаційного центру у складі всіх власників заводу, представників міноритарних власників та заступників Голови правління, на який покладаються такі завдання:

- забезпечення захисту економічних інтересів власників підприємства, що можна здійснити шляхом проведення час від часу оцінки результатів роботи підприємства;

- розробка та контроль за виконанням заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання власного капіталу підприємства.

До комплексу конкретних заходів з розробки та управління системою підвищення рівня рентабельності власного капіталу підприємства віднесено такі дві групи: *перша група заходів* – це загальноприйняті методи, які покликані сприяти підвищенню економічної ефективності господарської діяльності підприємства за рахунок покращення його основних фінансових показників, що зумовить підвищення рівня рентабельності власного капіталу; *друга група заходів* – це застосування так званого фінансового левериджу (фінансового важеля), який за рахунок залучення позикових коштів і їх раціонального використання у виробничому процесі для здійснення модернізації обладнання, розробки нових видів продукції, підвищення її якості тощо дозволяє підвищити рентабельність власного капіталу підприємства.

Залучення для розвитку ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» кредитних коштів у сумі 2 млн грн дозволить керівництву заводу підвищити рівень рентабельності власного капіталу приблизно на 5%. При цьому відбудеться незначне (на 0,65) погіршення коефіцієнта фінансової заборгованості підприємства, що, на нашу думку, не є в даному випадку критичним.

ВИСНОВКИ

1. Власний капітал підприємства, окрім забезпечення фінансовими ресурсами, необхідними для початку та продовження реальної господарської діяльності підприємства, виступає також основним фактором виробництва; характеризує фінансові ресурси підприємства, які приносять прибуток; використовується як основне джерело формування добробуту своїх власників; є основним показником ринкової вартості підприємства, а динаміка власного капіталу є важливим показником економічної ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства.

2. Для аналізу власного капіталу використовують різні види і методи аналіз, зокрема широко застосовують метод горизонтального та вертикального аналізу, що дає змогу аналізувати структуру власного капіталу та її зміни.

Аналіз структури та динаміки власного капіталу підприємства базується на порівняльному аналітичному балансі.

Ступінь використання власного капіталу на підприємстві характеризується системою показників, які аналізуються за досліджуваний період. Вплив окремих показників на рентабельність власного капіталу визначається шляхом здійсненням факторного аналізу коефіцієнта рентабельності власного капіталу.

3. Для оцінювання рівня ефективності використання власного капіталу підприємства у роботі використані такі показники: загальні, що опосередковано характеризують ефективність використання власного капіталу на підприємстві, та специфічні, які використовуються безпосередньо для визначення рівня ефективності (рентабельності) використання власного капіталу на підприємстві. До специфічних показників ми включили такі: коефіцієнт оборотності (окупності) власного капіталу, коефіцієнт оборотності авансованого капіталу; рентабельність власного капіталу, коефіцієнтом фінансової стійкості, коефіцієнт фінансової незалежності; коефіцієнт

платоспроможності; коефіцієнт захисту власного капіталу, коефіцієнт ризику власного капіталу, коефіцієнт захисту статутного капіталу.

4. Управління власним капіталом є одним із основних завдань фінансового менеджменту на будь-якому підприємстві, оскільки обсяг, структура та вартість власного капіталу суттєво впливають на основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства та в цілому на ефективність його діяльності. Структура управління власним капіталом на підприємстві включає визначення та реалізацію політики формування власного капіталу через зовнішні та внутрішні джерела, та вдосконалення структури власного капіталу. Основою управління капіталом підприємства є управління формуванням власних фінансових ресурсів. З метою забезпечення ефективного управління цим процесом компанія розробляє спеціальну фінансову політику.

5. Обґрунтовано, що для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання необхідне формування комплексного організаційного механізму внутрішнього контролю за власним капіталом підприємства та здійснення ефективної дивідендної політики у поєднанні з моделлю корпоративного управління. Доведено, що система внутрішнього контролю у поєднанні з корпоративною стратегією має бути спрямована на створення інформаційної структури на підприємстві, яка забезпечить стабільність його фінансового стану, якісне корпоративне управління та виявлення негативних тенденцій внутрішнього розвитку. Проведення внутрішнього контролю та раціональної та вдосконаленої дивідендної політики разом зі стратегією розвитку компанії дозволить ефективно керувати акціями, а також зробити компанію привабливою на ринку для інвесторів.

6. Розроблено алгоритм побудови оптимальної системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства особливістю якого є положення про те, що власники підприємства повинні через різні форми брати безпосередню участь в управлінні власним капіталом,

а також те, що засоби фінансового важеля мають бути одним із основних способів підвищення рентабельності власного капіталу підприємства.

7. Аналіз господарської діяльності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» дозволяє зробити загальний висновок, що основні показники, які безпосередньо характеризують ефективність функціонування власного капіталу підприємства у своїй більшості погіршуються, зокрема:

- динаміка основних економічних показників діяльності підприємства за 2018-2020 роки є нестабільною. Зокрема, спостерігається зростання чистого доходу, собівартості реалізованої продукції, матеріальних витрат, валового прибутку підприємства;

- динаміка прибутку підприємства від операційної діяльності та чистого прибутку теж нестабільна, хоча позитивною є тенденція зростання витрат на оплату праці працівників підприємства;

- значення окремих статей активу бухгалтерського балансу то зростає, то зменшується, так само як і динаміка оборотних активів підприємства. Основні засоби підприємства є занадто зношеними. Для багатьох статей пасиву бухгалтерського балансу підприємства теж характерна нестабільна динаміка;

- стабільну тенденцію до зростання демонструє лише власний капітал підприємства, одна теж відчувається його нестача. Динаміка показників рентабельності є нестабільною, що загалом свідчить про погіршення роботи підприємства. Разом з тим, практично всі коефіцієнти оборотності мають тенденцію до зростання, що є позитивним фактом у роботі підприємства;

- коефіцієнти загальної ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та фінансової незалежності мають позитивну динаміку, хоча не досягають нормативних значень. Це означає, що підприємство неспроможне за рахунок власних поточних (оборотних) активів покривати свої поточні зобов'язання, а власний капітал не покриває поточних та довгострокових зобов'язань. Окрім цього підприємство є недостатньо фінансово стійким і у довгостроковій перспективі залежить від зовнішніх джерел фінансування.

8. На основі здійсненого аналізу обґрунтовано, що з метою забезпечення подальшого розвитку ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», за умов що нині склалися на підприємстві, найкраще підходить довгострокова стратегія обмеженого зростання, в основі якої виробнича стратегія стабілізації.

9 Запропоновано удосконалену організаційну структуру управління ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», яка передбачає створення при Голові правління спеціального координаційного центру у складі власників заводу, представників міноритарних власників та заступників Голови правління, на який покладаються завдання: забезпечення захисту економічних інтересів власників підприємства, що можна здійснити шляхом проведення час від часу оцінки результатів роботи підприємства; розробка та контроль за виконанням заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання власного капіталу підприємства.

10 До конкретних заходів з розробки та управління системою підвищення рівнем рентабельності власного капіталу підприємства віднесено дві групи заходів: *перша* – загальноприйняті методи, які покликані сприяти підвищенню ефективності господарської діяльності підприємства за рахунок покращення основних економічних показників; *друга* – застосування методу фінансового левериджу.

11 Для впровадження зазначених вище заходів керівництву ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» необхідно отримати кредитні кошти у розмірі 2 млн грн, що дозволить підвищити рівень рентабельності власного капіталу підприємства приблизно на 5%. При цьому відбудеться незначне (на 0,65) погіршення коефіцієнта фінансової заборгованості підприємства, що, на нашу думку, не є в даному випадку критичним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дмитрук В. О., Максимець Ю. В. Сутність категорії “капітал підприємства” відповідно до сучасних досліджень в цій сфері. *Ефективна економіка*. 2020. №5. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7919> (дата звернення: 18.11.2021).
2. Ковальова О. М. Обґрунтування теоретичних засад управління структурою капіталу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. №12. С. 14–20.
3. Зянько В. В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І. М. Фінанси підприємств. Частина 1 : навч. посіб. Вінниця, ВНТУ, 2016. 126 с.
4. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: Навчальний посібник. Київ: Молодь, 2010. 420 с.
5. Бугай Н. О. Власний капітал як складова фінансової системи підприємства: проблематика та шляхи її вирішення. *Агросвіт*. 2016. № 21. С. 19–25.
6. Зянько В. В., Фурик В. Г., Вальдшмідт І. М. Фінанси підприємств. Частина 2 : навч. посіб. Вінниця, ВНТУ, 2016. 144 с.
7. Великий Ю. М., Тешева Л. В., Височін З. В. Управління оптимізацією структури капіталу підприємства. *економічні студії*. 2018. Вип. 29. С. 68–72.
8. Дорош Н. І., Сніжко В. В. Облік власного капіталу в контексті національних та міжнародних стандартів. *Молодий вчений*. 2019. № 2. С. 606–610..
9. Акімова Н. С., Топоркова О. В. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості // *Бізнес Інформ*. – 2017. – №11. – С. 312–317.
10. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.

11. Беренда Н. І., Редзюк Т. Ю., Ворона К. В. Управління структурою капіталу підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип.19 (1). С. 14–18.
12. Щербань О. Д., Невдачина О. І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 3. С. 284–289.
13. Гнип Н. О., Крамаренко Д. О. Шляхи дослідження структури капіталу на підприємстві СГ ТОВ «Хлібопродукт». Приазовський економічний вісник. 2018. Вип. 6. С. 136–141.
14. Мулик Т.О. Відображення інформації про власний капітал у звітності господарюючих суб'єктів. Агросвіт. 2020. № 19-20. С. 51-60.
15. Плаксюк Е. А. Система показателей оценки капитала и эффективности его использования: [сайт]. URL: <https://eee-region.ru/article/3406/> (Дата звернення 30 жовтня 2021 року). Назва з екрана.
16. Дрига С. Г., Міщенко І. Д. Управління власним капіталом торговельних підприємств у кризових умовах господарювання // Проблеми економіки №3, 2017. С. 164-169.
17. Фурик В. Г., Зянько В. В., Вальдшмідт І. М. Фінанси підприємств : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 87с.
18. Аналіз власного капіталу : [сайт]. URL: <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku/92-analiz-vlasnoho-kapitalu-ua> (Дата звернення 17 листопада 2021 року). Назва з екрана.
19. Нагорный А. Стоимость чистых активов: как рассчитывать: [сайт]. URL: <https://uteka.ua/publication/commerce-12-hozyajstvennyye-operacii-9-stoimost-chistyx-aktivov-kak-rasschityvat> (Дата звернення 17 листопада 2021 року). Назва з екрана.
20. Чисті активи : [сайт] : URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (Дата звернення 17 листопада 2021 року). Назва з екрана.
21. Чисті активи : [сайт]. URL: https://stud.com.ua/2356/ekonomika/chisti_aktiv (Дата звернення 27 жовтня 2021 року). Назва з екрана.

22. Дрига С. Г., Міщенко І. Д. Диспропорції в структурі капіталу підприємства та їх вплив на фінансові показники роботи підприємства. Молодий вчений. 2017. №8(48). С. 441-445.
23. Корбутяк А. Г., Одайська Н. М. Оптимізація структури капіталу підприємства. Економіка і суспільство. 2018. №16. С. 375-381..
24. Харчук С.А. Сучасні проблеми управління капіталом підприємства та шляхи їх вирішення – Ж-л «Економіка та держава», 2015, № 6, С. 110-113.
25. Міщук Є.В., Міщенко В.О. Особливості системи управління власним капіталом підприємства та шляхи її вдосконалення – «Агросвіт», 2015, №24, С.46-49. [сайт]. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/24_2015/10.pdf (Дата звернення 12 листопада 2021 року). Назва з екрана.
26. Олександренко І.В. Управління власним капіталом підприємства – Економічний форум, 2016, № 3, С. 211-216.
27. Управління власним капіталом : [сайт]. URL: <https://www.vuzlib.su/ukp/5.htm> (Дата звернення 12 листопада 2021 року). Назва з екрана.
28. Могилів-Подільський машинобудівний завод [сайт]. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%...> (Дата звернення 14 жовтня 2021 року). Назва з екрана.
29. ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» [сайт]. URL: <http://mpmz.ua/> (Дата звернення 14 жовтня 2021 року). Назва з екрана.
30. Могилів-Подільський машинобудівний завод [сайт]. URL: https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/14313398/ (Дата звернення 14 жовтня 2020 року). Назва з екрана.
31. Варченко О. М., Артимонова І. В., Холоденко Н. І. Оптимізація структури капіталу як інструмент управління вартістю молокопереробних підприємств. Економіка та управління АПК. 2021. №1. С. 111-124..
32. Роганова Г. О, Підвисоцький В. В. Імітаційне моделювання структури капіталу підприємства: метод Монте–Карло. Молодий вчений. №2 (78). 2020. С. 44–49.

33. Neves M.E., Serrasqueiro Z., Dias A., Hermano C. Capital structure decisions in a period of economic intervention: Empirical evidence of Portuguese companies with panel data. *International Journal of Accounting & Information Management*. 2020. Vol. 28 No. 3, pp. 465-495. <https://doi.org/10.1108/IJAIM-08-2019-0094>.
34. Lim S., Macias A., Moeller Th. Intangible assets and capital structure. *Journal of Banking & Finance*. 2020. Vol. 118
35. Роганова Г. О., Ярина В. В. Визначення фінансової стратегії підприємства кондитерської промисловості в рамках аналізу його фінансової стійкості. *Бізнес Інформ*. 2021. №2. С. 286-292.
36. Козловський В. О., Сініок В. О. Особливості побудови системи управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства // XLIX Наук.-техн. конф. підрозділів Вінницького націон. техн. ун-ту (м. Вінниця, 11-13 березня 2020 р.) [Електронне видання]: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2020/paper/view/9973/8354>
37. Сініок В. О. Шляхи вдосконалення управління капіталом підприємства // Матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» (ВНТУ, м. Вінниця, 11.05.2022–13.05.2022. р.) URL : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2022/schedConf/presentations>

Додаток А

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФІМ

д.е.н., проф. В. В. Зянько

(підпис)

«06» жовтня 2021 р.

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ**на виконання магістерської кваліфікаційної роботи****на тему: УПРАВЛІННЯ ПІДВИЩЕННЯМ РІВНЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ
ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА****(на прикладі приватного акціонерного товариства «Могилів-Подільський
машинобудівний завод»)**08-43.МКР.008.00.003.ТЗНауковий керівник: д.е.н., професор, зав. каф. ФІМ

наук. ступінь, вчене звання (посада)

Зянько В. В.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Студент групи МФКД-20мСініок В. О.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Вінниця 2021 р.

– **Підстава для виконання магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)** наказ №277 по ВНТУ від «24» вересня 2021 р. про затвердження теми МКР.

– **Мета і призначення магістерської кваліфікаційної роботи**

актуальність і обґрунтування необхідності виконання МКР: Актуальність обраної теми полягає в тому, що сучасних умовах розвитку ринкових відносин власний капітал є одним з ключових інвестиційних показників, адже він найкраще характеризує ефективність та результативність фінансово-економічної діяльності підприємства. Крім того, обсяг власного капіталу відіграє велике значення при ухваленні рішень при плануванні, складанні кошторисів, оцінюванні та контролі господарської діяльності підприємства.

мета: розробка рекомендацій з підвищення ефективності управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства на основі дослідження теоретичних та методичних основ управління власним капіталом.

завдання:

- дослідити суть, структуру і функції власного капіталу підприємства;
- охарактеризовані зміст управління власним капіталом акціонерного товариства;
- виявити основні чинники впливу на рівень рентабельності власного капіталу підприємства;
- розглянути сучасні методичні підходи до аналізу ефективності формування, використання власного капіталу та оцінки показників його рентабельності;
- здійснити аналіз показників фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»;
- оцінити ефективність управління рівнем рентабельності власного капіталу ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»;
- запропонувати заходи щодо підвищення ефективності управління рівнем рентабельності власного капіталу та вдосконалення організаційної структури управління машинобудівного підприємства

– **Завдання для виконання економічної розрахункової частини МКР**

Розрахувати показники господарської діяльності ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», зокрема, коефіцієнти: оборотності (окупності) власного капіталу, оборотності авансованого капіталу; рентабельності власного капіталу, фінансової стійкості, фінансової незалежності; платоспроможності; захисту власного капіталу, ризику власного капіталу, захисту статутного капіталу та ін.

– **Вихідні дані для написання магістерської кваліфікаційної роботи**

Дмитрук В. О., Максимець Ю. В. Сутність категорії “капітал підприємства” відповідно до сучасних досліджень в цій сфері. Ефективна економіка. 2020. №5; Ковальова О. М. Обґрунтування теоретичних засад управління структурою капіталу підприємства. Бізнес Інформ. 2019. №12. С. 14–20; Дорош Н. І., Сніжко В. В. Облік власного капіталу в контексті національних та міжнародних стандартів. Молодий вчений. 2019. № 2. С. 606–610; Мулик Т.О. Відображення інформації про власний капітал у звітності господарюючих суб’єктів. Агросвіт. 2020. № 19-20. С. 51-60; Neves M.E., Serrasqueiro Z., Dias A., Hernano C. Capital structure decisions in a period of economic intervention: Empirical evidence of Portuguese companies with panel data. International Journal of Accounting & Information Management. 2020. Vol. 28 No. 3, pp. 465-495; Lim S., Macias A., Moeller Th. Intangible assets and capital structure. Journal of Banking & Finance. 2020. Vol. 118 та ін.

– **Виконавець МКР** – Сініок Владислав Олександрович, ст. гр. МФКД-20м (д/ф).

– **Вимоги до виконання МКР** При виконанні магістерської кваліфікаційної роботи потрібно визначити резерви підвищення ефективності діяльності підприємства, використовуючи такі методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта та предмета дослідження; теоретичне узагальнення – для визначення економічного змісту понять та категорій; групування і порівняння – для зіставлення фактичних даних звітного і попередніх років; системний та комплексний підходи – для обґрунтування висновків та результатів дослідження варіантний аналіз, засоби моделювання. Бажано, щоб робота виконувалась на замовлення підприємства.

– **Етапи МКР і терміни їх виконання**

Таблиця 1 – Етапи МКР і терміни їх виконання

Етапи МКР	Зміст етапу	Термін виконання	Очікувані результати
Вибір напрямку дослідження	Добір, вивчення та узагальнення науково-економічної та статистичної інформації; розгляд можливих напрямів досліджень та їх оцінювання; вибір напрямку дослідження; обґрунтування прийнятого напрямку дослідження; розроблення, погодження і затвердження ТЗ на МКР	червень-вересень	план МКР
Основна (економічна) частина роботи	Теоретичне дослідження проблеми	ІІІ декада жовтня	Розділ 1
	Аналітична частина	ІІ декада листопада	Розділ 2
	Розробка рекомендацій та пропозицій	І декада грудня	Розділ 3
Узагальнення результатів досліджень, підготовка до захисту роботи	Узагальнення результатів теоретичних та аналітичних досліджень та написання доповіді на захист МКР; оформлення ілюстративного матеріалу, підготовка презентації ДР в редакторі <u>Microsoft Office PowerPoint</u>	І декада грудня	Акт впровадження, ілюстративний матеріал, презентація
Попередній захист МКР	Перевірка МКР на плагіат; одержання відзиву наукового керівника та рецензії; попередній захист МКР	ІІ декада грудня	Результат перевірки на плагіат, відгук, рецензія
Захист МКР	Основний захист МКР	ІІІ декада грудня	довідь та відповіді на питання

– **Очікувані результати**

В результаті виконання магістерської кваліфікаційної роботи очікується одержання обґрунтованих рекомендацій та пропозицій, які можуть бути використані на ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» з метою підвищення ефективності його діяльності та покращення фінансових результатів.

– **Матеріали, які подають після закінчення МКР та її етапів**

Переpletена магістерська кваліфікаційна робота; ілюстративний матеріал; протокол перевірки МКР на наявність текстових запозичень; відгук керівника; відгук опонента.

– **Порядок приймання МКР та її етапів**

Результати магістерської кваліфікаційної роботи розглядаються керівником роботи та завідувачем кафедри відповідно до етапів роботи та термінів їх виконання; проводиться попередній захист роботи та офіційний захист магістерської кваліфікаційної роботи.

Додаток Б

ПРОТОКОЛ ПЕРЕВІРКИ НАВЧАЛЬНОЇ (КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ) РОБОТИ

Назва роботи: Управління підвищенням рівня рентабельності власного капіталу підприємства (на прикладі приватного акціонерного товариства «Могилів-Подільський машинобудівний завод»)

Тип роботи: кваліфікаційна робота

(кваліфікаційна робота, курсовий проект (робота), реферат, аналітичний огляд, інше (вказати))

Підрозділ кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

(кафедра, факультет (інститут), навчальна група)

Науковий керівник Зянько В. В., зав. каф. ФІМ

(прізвище, ініціали, посада)

Показники звіту подібності

Plagiat.pl (StrikePlagiarism)		Unicheck	
КП1		Оригінальність	93,1%
КП2			
Тривога/Білі знаки	/	Схожість	6,9%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне)

- Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
- Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання.
- Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Заявляю, що ознайомлений (-на) з повним звітом подібності, який був згенерований Системою щодо роботи (додається)

Автор _____
(підпис)

Сініок В. О.
(прізвище, ініціали)

Опис прийнятого рішення

Робота може бути допущена за попереднього захисту

Особа, відповідальна за перевірку _____
(підпис)

Спіфанова І. Ю.
(прізвище, ініціали)

Експерт _____
(за потреби) (підпис)

_____ (прізвище, ініціали, посада)